

Saarde Sõnumid

Nr 4 (208) 24. aprill 2020

Hind 0.40 €

Kevadlilled Kilingi-Nõmme linnas

Sel aastal leiab mitmeid uusi kevade märke Kilingi-Nõmme linnast. Esmakordselt on kahe Valga-Uulu maanteelt linna suunduva sissesõidu ohutussaare peale paigaldatud kaunid kärjekujulised lillekastid. Esmalt istutatakse neisse võõrasemad, mis hiljem asendatakse juba erinevate suvelilledega. Esialgu oleme Maanteeametilt saanud loa lillekastide paigutamiseks üheks hooajaks, kui kõik läheb hästi, siis saame sellega loodetavasti jätkata ka järgmistel aastatel.

Kevadele kohaselt tegeletakse hoogsalt ka linna koristamise ja haljastamisega. Arboristid teostavad linnatännavate äärde jäävate puude hooldusloikuseid ja muid vajalikke töid. Kesklinna pargist on eemaldatud vanu kuivanud puid ja põõsaid ning tõstetud puude võrsid. Teostatakse pargis olevate kõnniteede servade planeerimist, toimub aja jooksul tekkinud lohkude mullaga tasandamine ning muru õhustustööd.

Tubli linnaaedniku Kadi Kuru käe all on ka sel aastal Lasteparki tulemas lõbusad erikujulised lillepeenrad, mille äratundmisrõõmu jagame aga igaühele endale

avastamiseks. Lilleliseks on juba muutunud ka linna keskvaljak, kuhu Saarde kihelkonna seeliku triipudest

inspiratsiooni saanuna istutati mustrisse kaunid võõrasemad. Lilleilu võib aga leida veel nii mõnestki juba vähem

või rohkem traditsiooniliseks muutunud kohast.

Kaunist lillelist kevadet!

Ettevõtlusmängu Creatlon võitjad on Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist

Creatlon on loov ja põnev meeskonnamäng põhikoolile, mida korraldab Junior Achievement Eesti koostöös EBS Gümnaasiumiga.

Sel aastal õnnestus Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi võistkonnal RHB koosseisus Rasmus Rist, Berit Vahter ja Hans-Kristjan Raid teenida Creatloni üldvõit. Lisaks oldi parimad maakonna ettevõtluskeskuse analüüsijad (Statistikaameti auhind) ning parimad lauamängu loojad. Õpilasi juhendas Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi kunstiõpetaja Kadri Karon.

Terve õppeaasta vältel tuli õpilastel lahendada erinevaid ülesandeid: 1. voo-

rus toimus online viktoriin, 2. voorus tuli lahendada viis erinevat meeskonnatöö ülesannet ning 3. voorus disainisid õpilased lauamängu.

Võistlust alustas 63 võistkonda ning võistluse lõpetas 21 võistkonda. Lisaks erinevatele võidetud auhindadele saavad võitjameeskonna liikmed soovi korral õppida ühe aasta tasuta EBS Gümnaasiumi ettevõtlusklassis

Vabariikliku võistlusemängu Creatlon virtuaalne autasustamine toimus Zoom keskkonna vahendusel.

Kadri Karon

Hans-Kristjan, Rasmus ja Berit jälgimas omaloodud mängu katsetamist. Foto: Kadri Karon

Vallavanema veerg

Tsiteerides klassikuid, siis "see aasta tuli kevad teisiti". Pea poolteist kuud oleme elanud eriolukorra rütmis-poolteist kuud pingutusi, edastatud juhiste järgimist ning töö ümberkorraldusi kõikides eluvaldkondades. Sundseisak on õpetanud e-riigi võimalusi: teeme e-koosolekuid, õpime üle interneti, ostleme e-poodides. Valla haridusasutused on kolinud e-platvormidele pannes suure koormuse nii õpetajatele, õpilastele kui ka nende vanematele. Kodus istuda ning distantsti vältida on keeruline, kuid antud olukorras äärmiselt vajalik. Olles ise patrullinud piirkonnapolitseinikuga valla haldusterritooriumil, jätkub vallakodanikele vaid kiidusõnu – meie kõrged männimetsad võimaldavad värsket õhku hingates ka 2+2 reeglist kinnipidamist.

Salakaval viirus ilmutab visalt taganemise märke, mistõttu jätkuv eraldatus üksteisest on hädavajalik. Valla territooriumil asuvate hooldekodude juhatajad on pannud õlad kokku ning ühiselt välja töötanud varuvariandi, kuidas eriolukorras käituda. Õnneks on seni kõik hooldatavad ja hooldajad püsinud terved.

Vallavanemana on ka minul aeg oma mõtteid analüüsida ning panustada veelgi enam valla arengusse ning harjuda uue olukorraga, mis muudab kindlasti meid kõiki. Millises suunas? Sellele küsimusele peaksime igaüks ise enda seest vastuse leidma.

Täna kogu Saarde rahvast ja loodan, et läbi eriolukorra leiame üksteiselt veelgi rohkem tuge.

Südamega Saardes
vallavanem

SUURJÄÄTMETE JA KLAASIJÄÄTMETE KOGUMISRING TOIMUB ESMASPÄEVAL, 04. MAIL 2020

Tellimiseks helistage või saatke e-kiri:

- Ragn-Sells AS tel 606 0439, parnu@ragnsells.com
- vallamaja tel 449 0134 või 530 70296, info@saarde.ee või kaie.sakala@saarde.ee

Tellimisel teatage:

- oma jäätmeveo lepingu number,
- jäätmevaldaja ja kinnistu nimi ning aadress,
- jäätmete asukoht,
- selgitused, mis jäätmetega on tegu.

SUURJÄÄTMED ON:

vana mööbel, põrandavaibad, kraanikausid, WC-potid ja muud suured esemed, mis oma konteinerisse ei mahu. Suurjäätmete alla **EI KUULU**: sõidukite rehvid, külmkapid, telerid jm elektroonikajäätmed ning ehitus- ja lammutusjäätmed (nt kipsplaat, linoleum, aknad, ukсед jne), tavalised segaolmejäätmed, vanad riided. Suurjäätmete äravedu on TASUTA.

KLAASIJÄÄTMED ON:

aknaklaas (raamideta), kasvuhooneklaas. Klaasijäätmete alla **EI KUULU**: sõidukite aknaklaas ega klaasist pudelid-purgid. Klaasijäätmed panna kasti või tugevast materjalist kotti, mis kannatab autole tõstmist. Klaasijäätmete eest esitatakse tellijale arve 114 eurot ühe m³ eest. Kogust hinnatakse visuaalselt. Paigutage suurjäätmed ja klaasijäätmed värava juurde või tee äärde autole ligipääsetavasse kohta. Auto sõidab jäätmevaldajate juurde, kes on ära veo tellinud.

TELLIMINE ESITADA HILJEMALT 29. APRILLIKS 2020!

Kilingi-Nõmme lasteaed Kröll otsib oma kollektiivi rõõmsameelset ja teotahtelist

MAJAPERENAIST

(1,0 ametikohta),

kes meie ilusa maja eest südamega hoolt kannaks.

MEIE OOTUSED KANDIDAADILE:

- meeldib puhtus, kord ja täpsus,
- hea suhtlemis- ja meeskonnatöö oskus,
- kohusetundlik ja usaldusväärne,
- planeerimis- ja organiseerimisvõime,
- avatus uuendustele.

Kui tunned, et just sina võiksid kuuluda meie meeskonda, siis saada avaldus, CV, haridust tõendavate dokumentide koopiad aadressil evi.lapp86@gmail.com või Kilingi-Nõmme lasteaed Kröll, Aia tn 1, 86304 Kilingi-Nõmme, Saarde vald, Pärnumaa, hiljemalt 30.04.2020. Lisainfo telefonil +372 449 2212, direktor Evi Lapp

Saarde Vallavolikogus

15. aprilli 2020. a istungil

- otsusega nr 15 otsustati mitte algetada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut ja keskkonnamõju strateegilist hindamist Metsamaahalduse Aktsiaseltsi poolt 14. veebruaril 2020. a esitatud taotluse alusel. Otsustati kaasata Metsamaahalduse Aktsiaselts kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlusse isikuna, kellel on põhjendatud huvi Saarde Vallavolikogu

17. märtsi 2020. a otsusega nr 11 „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algetamine“ algetatud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise, sh eelvaliku tegemise, ja samuti planeeringu elluviimise vastu;

- otsusega nr 16 kehtestati Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneering alal P14;
- otsusega nr 17 kehtestati

Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneering alal P15;

- otsusega nr 18 kehtestati Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneering alal P16;
- määrusega nr 10 muudeti Saarde Vallavolikogu 28. novembri 2018. a määrust nr 34 „Vanemate poolt kaetava osa määra kinnitamine Saarde valla koolieelsetes lasteasutustes“.

Külliki Kiiver
vallasekretär

Saarde Vallavalitsuse istungitel

17. märtsil 2020. a

- kinnitati ja väljastati projekterimistingimused üksik-elamu ehitusprojekti koostamiseks aadressil Undi, Sigaste küla, Saarde vald, Pärnu maakond;
- võeti vastu korraldus sotsiaalhoolekande küsimuses;
- kinnitati 2020.a märtsikuus juubelitoetuse väljamaksmine kogusummas 300 eurot.

24. märtsil 2020. a

- kinnitati 2020.a aprillikuus juubelitoetuse väljamaksmine kogusummas 250 eurot;
- anti nõusolek Pärnu maakonnas Saarde vallas Vee-likse külas asuva Uue-Loigu katastriüksuse jagamiseks ja määrati Uue-Loigu katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;
- kinnitati Saarde vallale kuuluvate Pärnu maakonnas Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas Eha tn 1a hoonestamata kinnistu ja Pärnu maakonnas Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas Eha tn 1b hoonestamata kinnistu võõrandamiseks korraldatud avaliku kirjaliku enampakkumise tulemused ja kinnitati enampakkumise võitjaks pakkumus kogusummas 7200 eurot;
- pikendati Mittetulundusühing Arendus- ja Innovatsioonikeskus Livoniale tasuta kasutusse antud Pärnu maakonnas Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas asuva Sambla tn 1a kinnistu kasutamise tähtaega kuni 01. septembrini 2026. a;
- võeti vastu korraldused sotsiaalhoolekande küsimustes.

31. märtsil 2020. a

- anti nõusolek Pärnu maakonnas Saarde vallas Lodja külas asuva Vahemetsa katastriüksuse jagamiseks ja määrati katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;
- anti nõusolek Pärnu maakonnas Saarde vallas Veelikse külas asuva Ridaelamu tee 11 katastriüksuse jagamiseks ja määrati katastriüksuse jaga-

misel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;

- otsustati soodustuste võimaldamine olmejäätmeveol;
- väljastati ehitusluba abihoone (garaazh) püstitamiseks aadressil Valga mnt 15, Allikukivi küla, Saarde vald, Pärnu maakond;
- väljastati ehitusluba abihoone (saun) püstitamiseks aadressil Valga mnt 15, Allikukivi küla, Saarde vald, Pärnu maakond;
- väljastati ehitusluba osaühing Arcus Projektile lauda osaliseks lammutamiseks ja ümberehitamiseks laohooneks aadressil Ristiku, Kalda küla, Saarde vald, Pärnu maakond;
- võeti vastu korraldused sotsiaalhoolekande küsimustes;
- otsustati sulgeda ajutiselt Tali Lasteaed ajavahemikus 06. aprillist kuni 17. aprillini 2020. a.

07. aprillil 2020. a

- anti nõusolek Pärnu maakonnas Saarde vallas Ilvese külas asuva Lodja metskond 1 katastriüksuse jagamiseks ja määrati Lodja metskond 1 katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;
- võeti vastu korraldused sotsiaalhoolekande küsimustes;
- kinnitati ja väljastati projekterimistingimused Metsamaahalduse Aktsiaseltsile ja Smartecon OÜ-le 150kW päikeseelektrijaama ehitusprojekti koostamiseks aadressil Suur-Jänese, Kamali küla, Saarde vald, Pärnu maakond;
- kinnitati Saarde Vallavalitsuse 2020. aasta hankeplaan;
- anti tegevusluba Pärnu Spordikoolile projektlaagri korraldamiseks ajavahemikus 14.-19.07.2020. a Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis Sambla tn 18, Kilingi-Nõmme linn;
- anti tegevusluba sulgpalliklubile Triiton projektlaagri korraldamiseks ajavahemikus 05.-26.08.2020. a Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis Sambla tn 18, Kilingi-Nõmme linn;
- kuulutati välja riigihange

„Mustkatete rajamine ja korduspindamine Saarde valla teedel 2020“ lihthankemenetlusena ja kinnitati riigihanke alusdokumendid. Pakkumuse hindamise kriteeriumiks määrati madalaim hind,

- hanke korraldamise eest vastutavaks isikuks määrati abivallavanem Külli Karu. Riigihanke alusdokumendid on kättesaadavad elektrooniliselt riigihangete registris;
- eraldati Saarde valla 2020. a eelarvest kultuuri-, spordi- ja külaliikumise sihtotstarbeline mittetulundustegevuse toetus esitatud taotlustes toodud tegevuste läbiviimiseks;
- kinnitati Saarde Vallavalitsuse hallatavates raamatukogudes isikuandmete töötlemise kord;
- kinnitati Saarde Vallavalitsuse hallatavates raamatukogudes kogude komplekteerimise põhimõtted.

14. aprillil 2020. a

- kinnitati ja väljastati projekterimistingimused elamu ja kõrvalhoone ehitusprojekti koostamiseks aadressil Põl-luvälja, Kalda küla, Saarde vald, Pärnumaa;
- väljastati ehitusluba OÜ-le Arriva ja Proff Praktik OÜ-le tiigi ja tuletõrje veevõtukoha rajamiseks aadressil Kurmi, Kanaküla, Saarde vald, Pärnumaa;
- väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks aadressil Aru, Ilvese küla, Saarde vald, Pärnumaa;
- võeti vastu korraldus sotsiaalhoolekande küsimuses;
- kuulutati välja ja kinnitati riigihanke „Surju Põhikooli fassaadide ja katuse remont“ (viitenumber 222242) alusdokumendid ja otsustati see läbi viia lihthankemenetlusena. Pakkumuse hindamise kriteeriumiks määrati madalaim hind, hanke korraldamise eest vastutavaks isikuks määrati abivallavanem Külli Karu. Riigihanke alusdokumendid on kättesaadavad elektrooniliselt riigihangete registris.

Külliki Kiiver
vallasekretär

Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneeringute aladel P14, P15, P16 kehtestamine

Saarde Vallavalitsus teatab, et Saarde Vallavolikogu 15.04.2020 otsustega nr 16, 17 ja 18 kehtestati Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneeringud aladel P14, P15, P16.

Detailplaneeringute eesmärgiks on rajada tuulikupargid Pärnu maakonna tuuleenergeetika teemaplaneeringus elektrituulikute rajamiseks sobivateks arendusala-deks loetud arendusaladel P14, P15 ja P16.

Planeeringuala P14 pindalaga ca 13 ha hõlmab Saarde vallas Kamali külas kolme maaüksust: Kurmi-Merdi (71101:002:0032), Kurmi-Hansu (71101:004:0144) ja Tihe-metsa metskond 5 (71101:001:0379). Detailplaneeringuga antakse ehitusõigus planeeringualale kolme elektrituuliku püstitamiseks.

Planeeringuala P15 pindalaga ca 10,3 ha hõlmab Saarde vallas Kamali külas kahte maaüksust: Kera (71101:004:0067) ja Laane (71101:004:0038). Detailplaneeringuga antakse ehitusõigus planeeringualale kahe elektrituuliku püstitamiseks.

Planeeringuala P16 pindalaga ca 36 ha hõlmab Saarde vallas Tõlla

külas nelja maaüksust: Noore-Neitsi (71101:005:0028), Neitsipõllu (71101:005:0061), Heiniku (71101:001:0246) ja Vana-Neitsi (71101:005:0020). Detailplaneeringuga antakse ehitusõigus planeeringualale nelja elektrituuliku püstitamiseks.

Planeeringualad asuvad maatulundusmaa sihtotstarbega maal, kus ei asu elamuid ega toimu muud arendustegevust. Detailplaneeringutega antakse ehitusõigus planeeringualadele elektrituulikute püstitamiseks ning tuulikute teenindamiseks vajaliku taristu rajamiseks. Ühe tuuliku maksimumvõimsuseks on kavandatud 5 MW.

Paralleelselt detailplaneeringuga koostati keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (KSH), mis kajastab eeldatavalt kaasneda võivaid mõjusid ning mõju looduskeskkonnale.

Saarde Vallavolikogu otsusega, detailplaneeringu ja KSH aruande materjalidega saab tutvuda Saarde Vallavalitsuses Nõmme tn 22, Kilingi-Nõmme, Pärnu maakond ning Saarde valla veebilehel <https://saarde.kovtp.ee/tuuleenergeetika>.

Aeg on valmistuda pindalatoetuste taotlemiseks

Pindalatoetuste taotlemine algab e-PRIA vahendusel 2. mail

Tehke volitused juba varakult!

Kui taotluse esitab e-PRIAs taotleja esindaja, on oluline, et talle on antud volitus. Eriolukorra tingimustes võib volituste andmine võtta arvatust kauem aega (post liigub aeglasemalt, teenindusbürood on kinni jne), mistõttu soovitame hakata sellega tegelema kohe. Volituse saab vormistada e-PRIAs või soovituslikul vormil, mis on kättesaadav veebilehel www.pria.ee a Registrid a Kliendiregister a Esindusõigused ja volitused.

Erakorralisest seisukorrast tingituna, saab erandina (juhul kui ei ole võimalik volitusi anda PRIA iseteeninduskeskkonnas, digitaalselt allkirjastatult või paberil) volitusi pindalatoetuste taotluste esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada registrite osakonna infotelefonile 731 2311.

Kiirustage põllumassiivide piiridega seotud avalduste esitamise!

Uutest maadest ja olemasolevate põllumassiivide ning säilitatavate maastikuelementide piiride muudatustest saab PRIAt kõige mugavamalt teavitada **värskest valminud e-PRIA teenuse „Põllumassiivide muudatused“** (leitav e-PRIA -> Valdused -> Põllumassiivide muudatused) kaudu.

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE JA INFORMATSIOONI AMET

Lisandunud on võimalus vaadata endaga seotud põllumassiivide registri seisu ühtses nimekirjas, kus on kõik viimase taotlusaasta taotlusel olnud ja hiljem registrisse lisatud põllumassiivid koos.

Toetused ja muudatused 2020

Tänavu saab 2.-21. maini ning seejärel hilinenult 22. maist 15. juunini taotleda samasuguseid pindalatoetusi, maaelu arengukava loomatoetusi ja üleminekutoetusi nagu eelmisel aastal. Põhjalik info tingimuste ja oluliste muudatuste kohta veebilehel www.pria.ee (Toetused -> Põllud ja metsandus).

Toetuste ja e-PRIA kasutamise kohta saab abi küsida PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679 või pöörduda Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõuandeteenistuse poole. Täpsemat infot leiab nende kodulehelt aadressil www.pikk.ee/teenused-ja-tooted/e-pria-kasutamise-juhendamine-2020-a/.

Edukat taotlemist!

Tiia Tamm-Suik

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

KILINGI-NÕMME POSTKONTOR

1.05-10.05.2020 suletud

11.05-31.05 E ja K 9:00-17:00;

T, N, R, L, P suletud.

Lühiülevaade Saarde valla 2020. aasta eelarvest

Saarde valla 2020. aasta eelarve koostamise aluseks on “Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus”, “Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus” (KOFs) ja Saarde valla õigusaktid. Vastavalt eelarve koostamise lähtealustele on vallavalitsuse põhieesmärk eelarve kaudu tagada tingimused valla sotsiaalmajanduslikuks stabiilsuseks ja jätkusuutlikuks arenguks. Valla hallatavad asutused, mittetulundustegevuseks toetust taotlevad isikud, valdkondade eest vastutajad, esitasid oma taotlused 2020. aastal kavandataivate tegevuste kohta.

Saarde valla eelarve koostamisel on lähtutud seisukohast, et põhitegevuse kulud 2020. aasta eelarves suurenevad eelkõige hinnamuutustest ning lepingutest tulenevalt. Tööjõukulude suuremine on seotud eeskätt alampalga tõusuga ja sellest tulenevalt tehtud korrektiividega.

Hallatavate asutuste eelarved on koostatud vastavalt esitatud taotlustele.

Eelarve koostamisel on järgitud valla arengukava, sh selle k.a oktoobrikuus vallavolikogu poolt muudetud lisasid 1 ja 2.

Eelarve koostatakse tekkepõhiselt. Tekkepõhises eelarves kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarve on viiesaline: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus. Peale nimetatud osade jagatakse põhitegevuse kulud ja investeerimistegevuse väljaminekud tegevusalade järgi.

Saarde valla eelarve põhitegevuse tulude kogumaht 2020. aastaks on kavandatud 6,6 miljonit eurot ning **põhitegevuse kulude kogumaht** on 6,3 miljonit eurot. Põhitegevuse tuleml ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on 0,3 miljonit eurot. Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne. Põhitegevuse tuleml mõjutab 2020. aasta investeerimisvõimet.

Investeerimistegevuse summa kokku on 1,3 miljonit eurot.

Eelarve tulemiks nimetatakse põhitegevuse tulude eelarveosa kogusumma ja põhitegevuse kulude eelarveosa kogusumma vahet, millele on liidetud investeerimistegevuse eelarveosa kogusumma. 2020. aasta eelarve tuleml jääb sarnaselt 2019. aasta eelarve tulemlile negatiivseks.

Finantseerimistegevus on 0,3 miljonit eurot ja **likviidsete varade muutus** -0,6 miljonit eurot.

Põhitegevuse tulud

Tulud jaotatakse majandusliku sisu järgi järgmisteks liikideks: maksutulud, kaupade ja teenuste müük, toetused ja muud tegevustulud.

Maksutulud moodustavad Saarde valla 2020. aasta põhitegevuse tuludest 56,3%. Maksudena laekuvad vallaeelarvesse üksikisiku tulumaks, maamaks, reklaamimaks.

Kaupade ja teenuste müügitulud moodustavad eelarvetuludest 8,2%.

Toetused moodustavad vallaeelarve põhitegevuse tuludest 35,1%.

Muud tegevustulud moodustavad eelarvetuludest 0,4%.

Põhitegevuse kulud

Saarde valla 2020. aasta eelarve põhitegevuse kulud jagunevad:

- Üldised valitsussektori teenused
- Avalik kord ja julgeolek
- Majandus
- Keskkonnakaitse
- Elamu-ja kommunaalmajandus
- Tervishoid
- Vabaaeg, kultuur, religioon
- Haridus
- Sotsiaalne kaitse

Kulud on majandusliku sisu järgi jaotatud järgmiselt: tööjõukulud, majandamiskulud ja toetused. Suurima osakaaluga on tööjõukulud, mis moodustavad põhitegevuse kuludest 61,1% (2019. a 61,0%). Järgnevad majandamiskulud 32,4%ga (2019. a 31,9%) ja tegevuskulude toetuste osakaaluks on 6,5% (2019. a 7,1%).

Üldiste valitsussektori teenuste osakaal 2020. aasta põhitegevuse kuludest on 12,2% (2019. a 11,9%) ja siia alla kuuluvad volikogu, vallavalitsuse, liikmemaksude ja ühistegevuse kulud, üldplaneering. Samuti on selles osas planeeritud reservfond.

Avaliku korra ja julgeoleku osakaal kuludest on 0,1% (2019. a 0,2%).

Majanduse kulude osakaal on 4,0% põhitegevuse kuludest (2019. a 3,3%).

Keskkonnakaitse osakaal põhitegevuse kuludest on 2,2% (2019. a 2,2%).

Elamu-ja kommunaalmajanduse osakaal põhitegevuse kuludest on 3,3% (2019. a 2,8%).

Tervishoiu osakaal põhitegevuse kuludest on planeeritud 0,1% nagu eelneval perioodil.

Vabaaja, kultuuri, religiooni osale on planeeritud 11,6% põhitegevuse kuludest (2019. a 11,5%).

Haridusasutuste näol on tegemist kõige suurema põhitegevuse kuluvaldkonnaga, mis moodustab eelarvest 55,8% (2019. a 56,7%).

Sotsiaalse kaitse osakaal põhitegevuse kuludest on 10,7% (2019. a 11,4%). Selle valdkonna eesmärgiks on valla elanikele ja nende perekondadele toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks, kergendamiseks abi osutamine ja sotsiaalsete erivajadustega isikutele sotsiaalsele turvalisusele ning ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine.

Investeerimistegevus

Nimetatud osas on tulused planeeritud kokku 0,1 miljonit eurot.

Põhivara soetuse real on kogusummaks 1,0 miljonit eurot.

Objektiti ja valdkonniti on kavandatud järgmised investeringud:

- 1) vallavalitsuse hoone projekterimine ja rekonstrueerimine 10 000 eurot
- 2) muu avalik kord – valvekaamerad 5 000 eurot
- 3) teede ja tänavate renoveerimine - 350 000 eurot vastavalt tehhoiu kavale
- 4) bussiliinide ootekojad – 6 000 eurot
- 5) jäätmekäitlus – jäätmejaama

projekti koostamiseks ja ehituseks 25 000 eurot

6) kesklinna pargi kõnniteedele ja haljasalade planeeringuteks – 17 800 eurot

7) tänavavalgustuse renoveerimine Tihemetsas ja Kilingi-Nõmmes 10 000 eurot

8) Tihemetsa sauna soojaveevärustusele 6 500 eurot

9) linnasaunale vajadusel katla väljavahetamiseks 10 000 eurot

10) ambulatoorsete teenuste real Kilingi-Nõmme perearstikeskusele lifti ehitamiseks ja ruumide remondiks 80 000 eurot

11) Tihemetsa Huvi- ja spordikeskusele välisfassaadi, suure saali laevalgustuse renoveerimiseks ning ujula avamiseks vajalike uuringute ja tegevuste alustamiseks 60 000 eurot

12) Tihemetsa mänguväljakule 5 000 eurot

13) Kilingi-Nõmme klubile kogu katuse renoveerimiseks 80 000 eurot

14) Kilingi-Nõmme suveaia laululava kandekonstruktsioonide renoveerimiseks 20 000 eurot

15) Tali seltsimaja põrandate remondiks 12 000 eurot

16) Lasteaiale Krõll keldrikorruse abiruumide remont/kaasajastamine (pesuruum, panipaigad, koridor) 23 900 eurot

17) Surju Lasteaiale sokli, trepide, sadeveesüsteemide renoveerimiseks 16 000 eurot

18) Surju põhikoolile välisfassaadi, sokli, sadeveesüsteemide renoveerimiseks 100 000 eurot

19) Kilingi-Nõmme Gümnaasiumile õpilaskodu I korruse ja kahe klassiruumi remondiks 60 000 eurot

20) Muusikakoolile ruumide helipidavuse parendamiseks 15 000 eurot

21) Kilingi-Nõmme Vabaaakeskusele akende vahetuseks, ruumide remondiks 20 000 eurot

22) Surju Hooldekodule Videvik vana korpuse renoveerimiseks 60 000 eurot.

Osaluste soetuse real kajastuvad vahendid seoses Tali ÜVK projektiga 0,2 miljonit eurot.

Põhivara soetamise sihtfinantseerimiseks on eraldatud 0,2

miljonit eurot, mis koosneb järgmistest sihtfinantseerimistest:

1) liikmemaksude ja ühistegevuse real loomade varjupaiga rajamise toetus 26 794 eurot

2) veevarustuse real kajastuvad hajaasustuse programmi vahendid kokku 100 000 eurot

3) haigla real 30 000 eurot SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskuse investeringutoetuseks, millest 5 000 eurot seadmete soetamiseks ja 25 000 eurot projektitoetuse omaosalusele (eelduseks projektitoetuse saamine hoone soojustamiseks),

4) sporditegevusele Pärnumaa Spordiliidu terviseradade projekti omaosaluseks 10 000 eurot

5) MTÜ Metsääre Küla Seltile elektriprojekti toetus 26 000 eurot

6) usasutuste real 2 384 eurot on planeeritud Saarde pastoraadi tollakuuri katuse projekti kaasfinantseerimiseks.

Investeerimistegevus kokku on 1,3 miljonit eurot. Allikateks on kavandatud põhitegevuse tuleml, aastavahetuse vahendite vaba jääk ja pikaajaline laen.

Finantseerimistegevus

2020. aastal on planeeritud võtta pikaajalist pangalaenu kuni 0,56 miljonit eurot.

Kohustuste tasumise real kajastuvad kapitalirendimaksed ja pangalaenude tagasimaksed kokku 0,22 miljonit eurot.

Finantseerimistegevus kokku on 0,34 miljonit eurot.

Likviidsed varad

Likviidseteks varadeks peetakse raha ja pangakontodel olevaid vahendeid eelmise eelarveperioodi lõpus. Nimetatud eelarveosa kajastab raha jäägi ülekandmist järgmise aasta eelarvesse. Eelarve tuleml peab võrduma likviidsete varade muutuse ja finantseerimistegevuse kogusumma vahega.

2019. aasta lõpus oli lallal likviidsete varade jääk 0,8 miljonit eurot, millest

- Suunatakse 2020. aasta eelarvesse 0,6 miljonit eurot.

Netovõlakoormus oli 2019. aasta lõpuks 14,3%. Eeldatav netovõlakoormus 2020. aasta lõpuks on 27,6%.

Noor rattur, kas mäletad?

Kevad on saabunud ja üha enam on tänavatel näha suuri ning väikeseid jalgrattureid. Kui rattalt tolm pühitud ja tehniline seisukord kontrollitud, siis ära unusta heita pilku ka liiklusnõuetele. Küsimuste korral pea nõu näiteks ema või isaga.

Rattaga liigeldes peab ratas olema tehniliselt korras. See hõlmab endast töökorras pidureid, valget helkurit ees (pimedas valget tuld), punast helkurit taga (pimedas punane tuli),

kodarahelkurid ja signaalkella. Kõige mugavam on sõita jalgrattaga, mis on sobiva suurusega ja iste reguleeritud just vastavalt sinu kasvule. Kindlasti ei tohi unustada kiivrit.

Kui sa pole veel kümnendat sünnipäeva tähistanud, tohid sõiduteel rattaga liigelda ainult ühes täiskasvanuga. Alates kümnendast eluaastast pead tohid sõiduteel liigelda siis, kui oled teinud selgeks liiklusreeglid ja läbinud rattakooli. Kui kahtled ja oled ebakindel oma

oskustes, siis harjuta kohas, kus liiklust ei ole ja sul on piisavalt ruumi.

Kindlasti ei tohi liikluses teha nalja ega kasutada rattaga sõitmise ajal vahendeid, mis hajutavad tähelepanu, nende hulgas kõrvaklapid ja telefon.

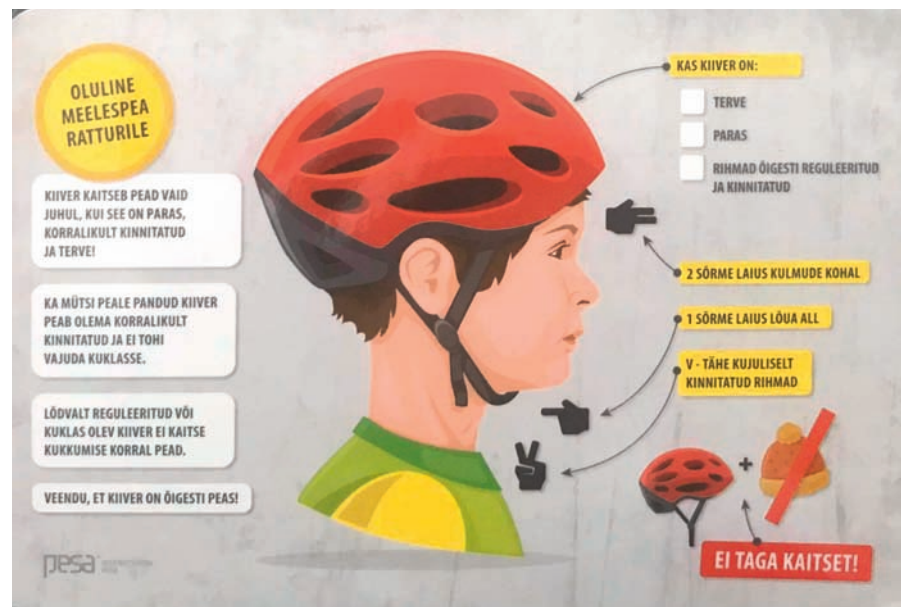
Infot leiad ka veebilehelt www.liikluskasvatus.ee

Ohutut liiklemist soovib

Teile

noorsoopolitseinik

Heidi Sosi

Veeteenuse hinnatõus meie vallas

Saarde vallas veeteenust osutav vee-ettevõtja OÜ Saarde Kommunaal annab teada, et vastavalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 14¹ lõikele 1 on Saarde vallas kehtestatud uued veeteenuse hinnad alates 1. juunist 2020 alljärgnevalt:

- tasu võetud vee eest 1,40 €/m³.
- tasu reovee ärajuhtimise ja puhastamise eest 1,72 €/m³.

Hinnad ei sisalda käibemaksu ja on kehtestatud vastavalt Konkurentsiameti otsusele 31.03.2020 nr 9 3/2020-002.

Veeteenuse hinna kasvu on kaasa toonud mitmed asjaolud:

1) Viimastel aastatel on Saarde Kommunaal OÜ investeerinud Saarde valla rahalisel toel suuri summasid vee- ja kanalisatsioonitaristu kaasajastamisse ning uute vee- ja kanalisatsiooniuhenduste loomisse valla elanikele. Need investeringud on paratamatult kasvatanud opereerimiskulude, seda eeskätt reoveepuhastite tänapäevasel haldamisel. Kõikide seadusandlusest tulenevate keskkonnanõuete täitmisele suunatud reoveekäitlus on energiamahukas ning on kaasa toonud eeskätt elektrikulude tõusu. Samuti on reoveepuhastite haldamisel oluliseks muutunud elektri-automaatika laitmatu toimimine, mis

eeldab seetõttu suuremat panustamist kaugijärelevalve ja -juhtimissüsteemidesse.

2) Vajadus aidata järele töötajate palku Eesti töajuturul kujunenud olukorrale. Saarde Kommunaal OÜ oli eelmisel aastal tõsisest raskustest uue töötaja leidmisel ning seisis silmitsi mitmete võtmetöötajate lahkumisega, sest endiselt jääb ettevõtte poolt makstav töötasu alla Eesti keskmisele. Võimetust maksta turunõudlusele vastavat töötasu on põhjustamas ettevõttele tõsisest raskusi toimepidavuse tagamisel. Tegemist on elutähtsa teenusega, mis peab olema inimese tervisele ohutu, keskkonnasäästlik ja igapäevaselt kättesaadav.

3) Tulenevalt suurtest investeringutest tuleb tagada ka uuenev vee- ja kanalisatsioonitaristu amortisatsioonikulude katmine, eeskätt panustatud omakapitali osas. Seetõttu peab veehind olema kujundatud selliselt, et vee-ettevõtjal oleks tagatud lisaks põhjendatud tegevuskulude katmisele ka vajalikud investeringud olemasoleva ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni säilitamiseks ning põhjendatud tulukus panustatud omakapitalilt.

Kokkuvõtvat on vee-ettevõtte majandamise alustalaks kvaliteetse teenuse tagamine ja tekkida

võivate probleemide ja kahjude ennetamine. Saarde Kommunaal OÜ on kavandamas täiendavalt uusi investeringuid valla väiksemate asulate (Tali, Tõlla, Veelikse) ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustike täielikku rekonstrueerimise.

Veeteenuse hinna kooskõlastamine kuulub nende vee-ettevõtete puhul, kes opereerivad üle 2000 ie reoveekogumisaladel Konkurentsiameti pädevusse. Seetõttu on OÜ Saarde Kommunaal kui veeteenuse osutamiseks ainuõigust omava ettevõtja hinnakujundus Konkurentsiameti valvsa kontrolli all. Uue veehinna kooskõlastusmenetlusega alustati vastavalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadusele novembris 2019 ning see jõudis lõpule 30. märtsil 2020. a Konkurentsiameti poolt veeteenuse hindade kinnitamisega.

Arvestades kõiki ülaltoodud asjaolusid on hädavajalik tõsta teenuse hinda vastavalt Konkurentsiameti otsusele.

Teades, et iga hinnatõus põhjustab rahakotist senisest suuremat väljaminekut, palume mõista, et see on hädavajalik hoidmaks veevärgi teenust toimimas ja säästmaks elukeskkonda.

Morten Aasaroht
OÜ Saarde Kommunaal

Pakendikonteinerite kasutamisest

Käes on kevad ja taas on suurenenud avalike pakendikonteinerite ebaõige kasutamine. Tuletame meelde, et pakendikonteiner ei ole segaolmejäätmete kogumiseks mõeldud prügikast. Viimasel ajal on pakendikonteineritest välja võetud sadu m³ olmejäätmeid, suurjäätmeid, ehitus- ja lammustusprahti jm. Näiteks lastevanne, vannitoa plaate, vaipu, riideid, jalanõusid, uriinist tilkuvaid mähkmeid, koerte väljaheiteid, aknaid, aknaklaasi, põrandamatte, erine-

vaid ohtlikke kemikaale sh värve, mänguasju, elektroonikat, elektrikaableid ja -juhtmeid, jõuluheiteid, tekke, kartulikoori, maasikaid jne.

Lugupeetud prügitoojad! Palun lõpetada oma majapidamises tekkinud segaolmejäätmete avalikesse pakendikonteineritesse toomine. Pakendikonteinerite sihipärasel kasutamisel ei täituks need üle ja valla avalikus ruumis ei riivaks silma ületäitunud konteinerid.

Kaie Sakala
keskkonna- ja heakorraspetsialist

SAARDE KOMMUNAAL ANNAB TEADA, et ettevõtte ei väljasta arveid, mille **summa on väiksem kui viis eurot**. Mõistlikkuse ja säästlikkuse huvides oleme seadnud arve alammäära, mis annab võimaluse tasuda arve summeerituna alles siis, kui summa on viiest eurost suurem.

Kvartaalne arve väljastatakse ka siis, kui arve summa jääb alla viie euro.

Jätakuvalt tuletame meelde, et veenäitusid tuleb saata **igakuiselt**.
PALUME KÕIGIL TEATADA KONTROLLVEEMÖÖTJANÄIT SEISUGA 31. MAI 2020.

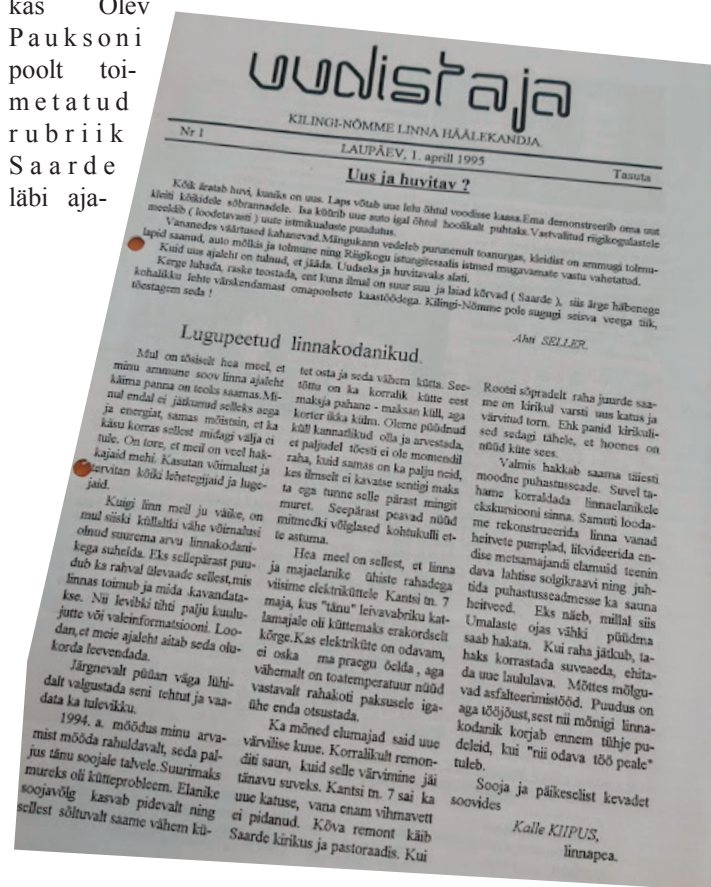
25 aastat tagasi

01. aprillil 1995 ilmus esimene ajalehe Saarde Sõnumid eelkäija Kilingi-Nõmme linna häälekandja „Uudistaja“ number. Ajaleht ilmus A4 formaadis neljal leheküljel. Ajalehte trükiti rootslaste poolt kingitud linnavalitsuse printeriga.

Esimeses ajalehes võtsid sõna tollane linnapea Kalle Kiipus ning lehe toimetaja Ahti Seller, linnavolikogu esimees Agu Leivits ja Ants Laigna. Ilmuma hakkasid Olev Pauksoni poolt toimetatud rubriik Saarde läbi aja-

loo prisma. Kajastamist leidsid ka toiduainete hinnad Kilingi-Nõmmes ning reklaami ja õnnitluste rubriik.

Samuti oli ajalehes intervjuu Eesti TV Lasteekraani, Eesti Raadio, Eesti Kontserdi, Eesti Heliloojate Liidu ning EV Kultuuri- ja Haridusministeeriumi poolt korraldatud konkursil „Lastelaul 1995“ kolm auhinjalist kohta palvinud laulude autoritega Toomas Volli ja Ly Kuningaga.

Piiranguteaeg

2020. a algul tulid ärevad teated uue viiruse kohta, mis sai alguse Hiinast. Teadmine, et Hiina on meist küllalt kaugel, ei kestnud kaua. Hiina ja Eesti seisavad loomulikult omas paigas, kuid COVID-19 on vallutanud väga kiirelt pea kogu maailma, tuues kaasa harjumatud piirangud, ärevuse, teadmatuse.

Informatsioon erineval ajal erinevatest allikatest on varieeruv.

Miks kehtestatud piirangute järgimine on oluline?!

Viiruse peiteperiood on keskmiselt 5-6 (1-14) päeva enne sümptomite ilmnemist. Kõige nakkavam on koroonaviirus sümptomite ilmnemisel, nakkusohhtlikus kestab kuni 14 päeva peale haigusnähtude ilmnemist.

Üheks küll lühiaegseks hingerahutoojaks on testimine viiruskandmise suhtes.

SA Kilingi-Nõmme THK-s on testimine toimunud 01.04 ja 08.04. Testitud on kõiki töötajaid ja 6 suuremal-vähemal määral kõhatanud patsienti.

Testi vastuste ootamine ja tulemuse vaatamine digiloost on olnud nagu eksamitulemuste teada saamine. Vahe on vaid selles, et eksami järgselt tundsid rõõmu positiivsest tulemusest, nüüd on oluline, et test oleks negatiivne.

Mõlemal testimise korral olemegi tundnud rõõmu kõigi negatiivsetest tulemustest.

Püüame jätkuvalt sama tulemuse poole.

Kõigile töötajatele on antud korraldus järgida täpselt nakatumisvastaseid juhiseid. Põhimars-

ruudiks on töö ja kodu, vajadusel poeskäik. Meeleolu parandamise ja tervise tugevdamise eesmärgil on töötajatel soovitatud viibida õues, liikuda piirkondades, kus rahvast on vähem. Kee- latud on hoolealuste külastamine, pakkide toomine, et kaitsta meie maja rahvast. Neist nõuetest kinni pidades me hoiame oma inimesi. Hoolealustel, kel jõudlus parem, tunnevad rõõmu ilusa ilmaga möödunud aastal renoveeritud aias liikumise üle. Juhime nende tähelepanu varakavadi- se looduse muutustele, et meeleolu tõsta. Vahelduse loomiseks tellime meie maja elanikele juurde küpsiseid, komme, puuvilju. Julgustame eakaid oma soovidest koheselt meile teada andma, et nad ei peaks oma lähedasi muretsema panema millegi vajaliku puudumise suhtes. Oluline on mõista, et praegu on suhtlemine võimalik vaid telefoni teel. Tervitused ja info omastelt hoolealustele, et üksteisest hoolitak- se, on ka töötajate poolt edas- tatud.

Kriisikomisjoniga koostöös on Saarde valla hooldekodudel ette- valmistused viirushaigega tegutsemiseks planeeritud, töötajaid instrueeritud Terviseametilt saadud juhiste järgi. Valitsuse poolt organiseeritud kaitsevahendid on meieni jõudnud kullerite ja Pääste- ameti kaudu.

Vahet ei ole, kas koroonavii-

Kevade alguse puhuks lilled iga hoolealuse aknale! Foto: Kristi Sutt

rusesse haigestunud on hooldus- asutustes või kodudes, oluline on mõistev suhtumine nakatunutesse. Viirus on kõigi jaoks ootamatu, soovimatu. Haigestunud inimesega tuleks ühendust hoida sidekanalite kaudu, kuulata tema tundmuseid, soove. Võimalusel abistada kas ise või juhtida abistajani.

Lootma peame, et suudame seda viirust hoida endast võimalikult kaua eemal, kuni selle aktiivsus vaibub, viirus taandub. Selleks kannatlikkust, hoolivust nii enda kui kaaskondlaste suhtes.

Täname kõiki oma töötajaid, valda ja valitsust kriisiolukorras hooldusasutuste abistamise eest.

Tervist kõigile!

Kristi Sutt
SA Kilingi-Nõmme Tervise- ja Hoolduskeskus

Pikendatakse osalise või puuduva töövõime kestust ning töövõimetoetuse maksmist

Valitsus kiitis heaks 2. aprillil 2020 sotsiaalministri ettepanekul pikendada osalise või puuduva töövõime, püsiva töövõimetuse ja puude kestust ning vastavate toetuste maksmist kuue kuu võrra seoses tervishoiuasutustes vastuvõttude vähendamisega eriolukorra tõttu. **Muudatus puudutab inimesi, kelle töövõime, püsiva töövõimetuse või puude otsus lõpeb ajavahemikul eriolukorra kehtestamisest kuni 2020. aasta augusti lõpuni.**

Töövõime hindamise taotlemisel on nõue käia vähemalt kuue kuu jooksul enne taotluse esitamist arsti juures. Eriolukorra tõttu on paljud ravisutused vähendanud ambulatoorset vastuvõttu, mistõttu on terviseandmete uuendamine töövõime hindamise taot-

luse esitamiseks raskendatud. Paljud vähenenud töövõimega inimesed kuuluvad ka riskigruppi, sest nende immuunsus on nõrgem ja seetõttu on parem, kui nad mõjuva põhjuseta tervishoiuasutusi ei külasta. Nii võib paljude inimeste töövõime hindamine eriolukorra ajal olla raskendatud või isegi võimatu.

Osalise või puuduva töövõime kestust ning töövõimetoetuse maksmist pikendatakse

- kuue kuu võrra inimestel, kelle töövõime hindamise otsus lõpeb ajavahemikul 12. märts kuni 31. august 2020;

Sarnaselt pikendab sotsiaalkindlustusamet püsiva töövõimetuse kestust ja töövõimetuspensioni maksmist

- töövõimetuspensionä-

ridel, kes muidu peaksid lähikuudel esmakordselt pöörduma töövõime hindamiseks töötukassasse.

Samuti pikendatakse puude raskusastme kestust ja sotsiaaltoetuste maksmist kuue kuu võrra

- kõigil, kelle puue lõpeb vahemikus 12. märts kuni 31. august 2020.

Juba esitatud töövõime hindamise ja puude raskusastme tuvastamise taotlusi menetletakse tavapäraselt. Jätkuvalt võetakse vastu avaldusi nii uutelt taotlejatele kui neilt, kes ise soovivad oma töövõimet või puuet ümber hinnata, näiteks tervise seisundi halvenemise tõttu.

Sotsiaalministeerium soovib erandkorras pikendada ka kohustusliku ars-

tivisiidi perioodi. Kui inimene ei ole eriolukorra tõttu käinud kuue kuu jooksul enne töövõime hindamise taotluse esitamist arsti juures, siis arvestab Töötukassa töövõime hindamisel ka varasemaid, 12 kuu jooksul toimunud arstivisiite.

Töötukassa ja sotsiaalkindlustusamet pikendavad otsused automaatselt ning inimene selleks ise midagi tegema ei pea. Töötukassa otsused toimetakse kätte e-posti või posti teel, samuti on otsused kättesaadavad e-töötukassas. Sotsiaalkindlustusamet saadab pikendatud perioodiga pensionitunnistuse ja puudega isiku kaardi inimesele postiga koju.

Sotsiaalministeerium

Algatus *Helista eakale lähedasele!* kutsub üles endast märku andma eakatel ja eakatest, kes vajavad tuge ja seltsi

Kodanikuühendused MTÜ Jututaja ja Peaasi.ee kutuvad endast teada andma eakatel ja eakatest, kes vajavad praegusel kriisiajal emotsionaalset tuge ja seltsi. Ühendused soovivad nii pakkuda leevendust eakate sotsiaalsele isoleeritusele ning tuge vaimsele tervisele.

Kui tavapäraselt pakub MTÜ Jututaja kodudes ja hooldekodudes elavatele üksildastele eakatele noori peamiselt keskkooliealisi seltsilisi ehk jututajaid, kellelega koos aega veeta, üks teiselt õppida, siis kriisiajal on vahetud kohtumised asendunud telefonivestlustega. Uuringudki näitavad, et parim ravim üksilduse

vastu on suhtlemine ning inimesed soovivad märksa enam suhelda sõprade ja lähedastega, kui nad seda teevad. Erinevatel põhjustel ei ole see alati aga võimalik või suhtlus vajalikul määral tähenduslik. Kriisiaeg võib selle puuduse varasemast enamgi esile tuua.

Seepärast ootab Jututaja endast märku andma eakatel või eakatest, kes soovivad, et neil oleks keegi, kellega aegajalt igapäevastel teemadel vestelda ja üksiolekut ning kriisist tulenevat negatiivsust unustada. „Mõnusaad ja tähendusrikkad vestlused annavad inimesele turvatunde – tunde, et ta on kellelegi vajalik. Vestlused

aitavad hoida mõtted eriolukorraga kaasnevalt peamiselt negatiivselt uudisvoolt eemal ja turgutada mõlema kõneosalise emotsionaalset tervist,” täpsustas MTÜ Jututaja asutaja ja juhatuse liige **Katre Liiv**.

Vanusest sõltumata on vaimse tervise eest hoolitsemine oluline kogu aeg. Keerulistest olukordades, nagu praegune kriisilukordki on, võivad erinevad vaimse tervise häired võimenduda või ka esmakordselt ilmneda. “Lisaks heale unele, füüsilisele aktiivsusele ja regulaarsele toitumisele on positiivne suhtlemine meie vaimse tervise peamiseks alustalaks,” ütles Peaasi.

ee tegevjuht **Anna-Kaisa Oidermaa**.

Telefoni seltsilist soovivad eakad saavad endast teada anda helistades telefonil 5683 0646 või e-posti aadressil jututaja@jututaja.ee.

Tuge ja nõuandeid vaimse tervise teemadel jagavad Peaasi.ee nõustajad: <https://peaasi.ee/kysi-noustajalt/>

Algatusega *Helista eakale lähedasele!* saab tutvuda Jututaja kodulehel: www.jututaja.ee/helista-eakale-lahedasele. Algatus sai hoo sisse märtsi keskpaigas ning seda veavad eest MTÜ Jututaja ja Peaasi.ee.

Katre Liiv
MTÜ Jututaja

Abivahendeid saab tellida ka kulleri vahendusel

Esialgu pilootprojektina käivitunud abivahendite koju tellimise võimalus Eesti suurimast abivahendikeskusest näitas, et nõudlus abivahendite ohutu kättesaamise vastu kriisiolukorras on suur. Seetõttu on alates nüüdsest võimalik tellida veelgi suuremat valikut igapäevaeluks vajalikke abivahendeid kulleriga otse koju.

Invaru alustas eriolukorra väljakuulutamisel esmakordselt abivahendite e-tellimise võimaluse pakumist, et kaitsta praegu leviva koroonaviiruse peamist riskigruppi ehk eakaid ja nõrga immuunsüsteemiga inimesi, kes moodustavad ca 80% abivahendikeskuse külastajatest. Igakuiselt

eluks vajalike abivahendite kättesaamiseks külastab Invaru teeninduspunkte tavapäraselt üle Eesti enam kui 10 000 abivajat kuus, sest tavaolukorras vajab ostu vormistamine põhjalikku dokumenteerimist, mille osas eriolukorra raames erand tehti.

Tulenevalt Sotsiaalkindlustusameti loast on riikliku soodustusega võimalik tellida koju nahahooldustooteid ja inkotarbeid nagu mähkmed, aluslinad, fikseerivad püksid, kateetrid, uriinikotid, ühekordsed söögipõlled, pesukindad, niisked salvrätid ja juustepesumütsid.

Lisaks saab tellida kulleriga koju riikliku soodustusega tarvikuid nagu

kargud ja kepid, söömiseks, riietumiseks ja võimlemiseks mõeldud abivahendid ning imikute hooldamiseks mõeldud vahendid.

Riikliku soodustusega tellimuse puhul on oluline mees pidada, et kulleri vahendusel riikliku soodustusega abivahendeid soetatades jääb esialgu täitmata isikliku abivahendi kaart. Tellimuse teinud inimene peab kindlasti 30 päeva jooksul pärast eriolukorra lõppemist esitama Invaru esinduses isikliku abivahendi kaardi, et teha sissekanne soodustehingu kohta. Kui isikliku abivahendi kaart jääb 30 päeva jooksul pärast eriolukorra lõppemist esitamata, peab abivahendikeskus paraku hiljem ostu

kohta täisarve vormistama.

Abivahendite eest tasumine toimub arve alusel. Arve saadetakse e-posti teel ja seda saab tasuda nii abivajaja kui ka tema lähedane või ka piirkonna sotsiaaltöötaja pangaülekande abil, seejärel antakse saadetise üle pakikullerile.

Abivahendite tellimusi saab esitada telefonitsi numbril 605 4180 või e-kirja teel aadressil telimus@invaru.ee. E-kirja teel tellides tuleb tellimuses kindlasti ära märkida tellija andmed ja ka abivahendite kasutaja andmed, kui need on erinevad. Samuti tuleb võimalikult täpselt kirja panna soovitud tooted ja nende kogused.

Teadaanne

Vastavalt Saarde Vallavolikogu 18.04.2018 määruse nr 15 § 3 lõikele 2 ootab vallavalitsus kõikidelt haldatavatest asutustelt ja kogukonnakogudelt hiljemalt 31. maiks ettepanekuid eelarvestrateegia täiendamiseks. Palun edastada oma ettepanekud e-posti aadressil info@saarde.ee.

KredEx pikendas lasterikaste perede kodutoetuse taotlusvooru lõpptähtaega

KredEx alustas 16. märtsil madalama sissetulekuga lasterikastele peredele mõeldud kodutoetuse taotluste vastuvõtmist. Kuna koroonapuhangu tõttu on taotlejatel senisest keerulisem taotlemiseks vajalikke pakkumisi ja dokumente kokku saada, pikendab KredEx taotlusvooru ning uueks taotluste esitamise lõpptähtajaks on 4. mai 2020. Lasterikaste perede elamistingimuste parandamisse panustatakse tänavu üle 3 mln euro. Võrreldes varasemasega on kasvanud toetuse piirmäärad.

Võimalus oma elamis-

tingimusi parandada on peredel, kus kasvab vähemalt kolm kuni 19-aastast last ning kelle sissetulek ühe leibkonna liikme kohta oli eelmisel aastal kuni 355 eurot kuus. Toetust saavad ennekõike pered, kellel puudub oma kodu või olemasolev eluase ei vasta kaasaegsetele elamistingimustele, sealjuures puudub vee- ja kanalisatsioonisüsteem või pesemisvõimalus, katus ei ole vettpidav või küttekolded ei taga kodus piisavalt sooja temperatuuri või on eluohtlikud.

Lisainfot tingimuste ja taotlemise kohta saab KredExi kodulehelt www.kredex.ee/kodutoetus.

Käimas on traditsiooniline sinilillekampaania

Käes on aprill – veterankuu. Kutsume Teid taas kandma Sinilillemärki ning au andma meie kaitseväge ning Kaitseliidu veteranidele!

Sellel aastal kutsume inimesi kampaanias osalema sotsiaalmeedia vahendusel. Täpsem info Naiskodukaitse Facebooki lehel.

Kampaania kestab 1. aprillist kuni 30. aprillini. Sel perioodil saab Sinilillesümboolikat soetades annetust teha mitmetes müügipunktides, sealhulgas kontaktivabalt Sinilill endale Selveri või Coopitoidupoe kulleriga koju tellides.

Koostöös Itella Smartpostiga saab kampaaniatooteid soetada tellides

toote otse postiautomaati www.annameau.ee kodulehelt. Kõikjal Eestis aitaavad Sinilillemärkide ja käepaelte müügiga annetusi koguda vastavalt eriolukorra tingimustele Naiskodukaitse vabatahtlikud.

Sinilille sümboolika müügist saadav tulu aitab Kuressaare Haiglal soetada vajalikke seadmeid, MTÜ Peaasjadel jätkata tegevust vaimse tervise edendamisel, Narva linnal rajada väljõusaali ning Eesti Invaspordi Liidu viia läbi istevõrkpalli treeninguid ning osaleda võistlustel.

Sinilillekampaaniat viib läbi MTÜ Eesti Vigastatud Võitlejate Ühing koostöös Naiskodukaitsega.

Kanname Sinilille, anname au!

83 aastat tagasi

Plahvatus klassiruumis

Ekraanile tekkis väike must täpp, mis hakkas kiiresti suurenema. 14-aastasele Karl Tammistile oli Kilingi-Nõmme fotograaf Siiberg enne rääkinud, et kui filmilinale tuleb selline laienev täpp, siis läheb film põlema. „Läkski. Suur tuli oli klassis ja mina vaatasin, kuidas uksest välja sain,“ meenutab Karl.

1937. aasta 20. aprillil õhtul Kilingi-Nõmme 2. algkoolis filmi näitamise ajal puhkenud tulekahjus hukkus 17 õpilast ja 50 sai raskelt kannatada. See oli tollase Eesti Vabariigi suuremaid lastega juhtunud õnnetusi.

Karl Tammist'i meenutused:

„Koolimajas näidati kino, pilet maksis 5 senti. Ema ei tahtnud mind sinna lubada, aga isa oli nõus ja nii ma läksingi. Oli ilus vaikne õhtu, soe ja täiskuu. Enne mängisime koolimaja juures jalgpalli. Kella 7 paiku hakati kino näitama, teise korruse kõige suuremasse klassi mahtus meid pinkidele istuma umbes 100 last. Seda, mis film täpselt oli, ma küll enam ei tea, aga mingile kuningale ja kuningapojale pandi tammepärjad kaela, kui ekraanile lõi see must täpp sisse.“

„Sel ajal oli film nagu püssirohi, tsellofaanfilm. Istusin tagumisel pingil, kohe aparaadi kõrval. Oleksin võinud ju põleva papi tüki ära tõmmata, aga vaatasin, et tuli läheb suureks ja jooksin uksest välja, trepist alla. Väljas vaatasin üles ja nägin, et seal oli ainult üks suur punane tulemõll.“

Fotod: Kalju Sarapu erakogust

Haridusminister J. Jaakonson selgitas hiljem: „Tuld, nagu me harilikult plahvatuse juures kujutleme, Kilingi-Nõmmel ei olnud. On olemas harilik põlemine, on plahvatus. Kilingi-Nõmmel polnud kumbagi. See oli puhtakujuline detonatsioon, s.o. plahvatus maksimaalse põlemiskiirusega, üks viie tuhandik kuni üks kümme tuhandik sekundit, kus temperatuur tõuseb kohutavale kõrgusele.“

Karl Tammist oli üks

väheseid õnnelikke, kes põrguks muutunud klassiruumist enne plahvatust välja pääses.

„Hilisematel tulijatel olid näod mustad ja põlenud, nende nahk hakkas pragunema, õudne pilt oli. Kõik karjusid või oigasid, kogunesid koolimaja juurde, pritsisid endale pumba-kaevust vett näole, et valu vaigistada. Vigastada saanud pandi sinnasamasse murule pikali. Kaks last jäid kohe klassiruumi laudade

alla. Lehta Sarapuu hüppas aknast välja, kuid õnnelt vastu elektriposti ja lõi endal neerud lahti. Nõmme Ants hüppas ka, aga tema oli poiss ja sai end mööda posti alla libistada. Mina käisin siis 4. klassis, meid oli seal 32, järgmisel päeval tuli kooli ainult 14 õpilast, ülejäänud viidi Pärnu haiglasse.“

„Kole õõ oli see. Muist lapsi jooksis paanikas metsa, neid otsiti hommi-kuni taga. Järgmisel päeval

läksime koolimajja seda klassi vaatama. Igal pool oli riidetükke, juuksekarvu, verd, ekraan oli täitsa süsi, akende ees rippunud tekid samuti, tindipotid laudadel olid üles sulanud. Minul oli ainult kuue parem käis täitsa pruun.“

Karl Tammist vend Evald Tammist kibeles samuti koolimajja kinno minema.

„Me elasime küllaltki vaeselt ja mul polnud saapaid jalga panna. Muidu oleksin igatahes sinna läinud. Isa veel tahtis, et vennas mu kaasa võtaks, pilet maksis ju kõigest 5 senti. Oleksin mina seal olnud, istunuks kindlasti esimesse ritta ja sinna ka jäänud.“

Evald Tammist võis 83 aastat tagasi vaid kodu juurest vaadata, kuidas lapsed läksid mööda teed koolimaja poole kinno. Kased olid juba rohelised, seda ta mäletab. Ja seda, et isa tuli tol õhtul koju siis, kui juba hämardus.

„Isa sõi parajasti ja tule-
tõrje kellatornis hakati kella

lööma, et linnarahvas kokku ajada. Isa oli tuletõrjes, jättis söögi laua peale, tõmbas kiivri pähe ja läks minema. Natukese aja pärast asutas ka ema end vaatama, kus siis põleb. Naabripoiss oli talle vastu tulnud ja öelnud, et koolimaja põleb, aga ärgu närveerigu, Karla sai sealt välja. Kella 11 paiku õhtul hakkasid Pärnust „punased ristid“ sireenidega tulema. Nad sõitsid kogu öö ja viisid vigastada saanud lapsi haiglasse. Kaitseliit pani muu liikluse seisma.“

1938. aasta aprillis avati ja pühitseti plahvatuses hukkunutele mälestustahvel. Tahvlile on raiutud 17 hukkunute nimed ning järgmised sõnad „Me ootasime head- aga õnnetus tuli; me ootasime valgust- aga pimedus tuli. Aga armastus ei väsi iial.“

Artikkel refereeritud 14. aprilli 1997 aasta ajakirjast „Luup“.

Mälestused pani kirja
Toomas Sildam, kokkuvõtte
tegi Eiko Tammist

Mälestushetk Saarde kalmistul 20.04.2020.
Foto: Signe Laagus

Kilingi-Nõmme Klubi ühines Põhjamaade kultuuriasutuste ühisalgatusega

Kultuuriasutused üle Eesti värvuvad õhtuti rohelise, lootuse värvi valgusega, näitamaks toetust kõigile, kes praeguses keerulises olukorras oma panuse annavad: tervishoiutöötajad, vabatahtlikud, lapsevanemad, haiguse käes kannatajad, üksikud, eakad, karantiinis ole-

vad inimesed ja kõik ülejäänud.

Kilingi-Nõmme Klubi värvub roheliseks igal õhtul kella 20st.

Ettevõtmisega tahetakse rõhutada, et ehkki riigipiirid on praegu suletud, on piirideülene koostöö ja solidaarsus olulised kui kunagi varem.

Kilingi-Nõmme linnapäevade NÄITUS Saarde valla põnevatest erakogudest

Hea Saarde valla elanik, kellel on põnev hobi koguda midagi suurt või väikest (margid, tikutopsid, mudelautod, kaisukarud, kruusid, tööriistad jne)!

Oleme kokku panemas näitust Saarde valla põnevatest erakogudest Kilingi-Nõmme linnapäevade raames (10.-12. juuli 2020).

Kui tahad näidata oma erakordset kogu ka teistele, siis võta julgelt ühendust meie korraldustiimiga! Piiranguid ei ole, aga iga kogu juures võiks olla lühike kirjeldus:

- koguja nimi,
- kogumise alustamise aeg,
- kogumisega seotud põnevad lood või erilised eksponaadid.

Info ja registreerimine kuni 19. juuni 2020, tel: 5569 5715 või e-mail: saardekultuur@gmail.com.

Teeme koos ühe toreda näituse!

Kilingi-Nõmme Klubi

LOGOKONKURSS

6. aprill - 15. mai 2020

OTSIME KILINGI-NÕMME
KLUBILE LOGO

OSALEMISEKS:

Kujunda arvutis logo,

mis sisaldab sõna "KILINGI-NÕMME KLUBI"

Saada logo: saardekultuur@gmail.com

Võitja saab üheks
aastaks tasuta
pääsmed kõikidele
Kilingi-Nõmme klubi
korraldavatele
sündmustele ja
kinoseanssidele

LASKE IDEEDEL LENNATA!

Teated ja head soovid Euroopa Kultuuriküladest

Eelmisel aastal tähistasime Euroopa kultuurikülade liikumise 20. sünnipäeva. Saarde valla inimestel on palju häid mälestusi ja sõpru seoses pikaajaliste sidemetega. MTÜ AIK Livonia juhatus pidas plaani sel suvel kutsuda kultuurikülade noori Kilingi-Nõmme linnapäevadest osa saama. Kole viirus tegi korrektiivid ja kultuuriküladega seovad meid veel e-kirjad, mida tahan siinkohal teiega jagada. Kõik teated on varustatud kuupäevaga ja kirjutaja nimega.

13. märts 2020. Kreekas on koolid, spordiklubid, teatrid jms avalikud kohad suletud. Valitsus püüab vältida Itaaliaga sarnast olukorda. Üle riigi ei ole palju Covid-19 kinnitusega haigeid, surnud on 1 inimene. Usume teadlasi, kes väidavad, et 27 soojakraadi on viirusele tappev ja juba juunis saame jätkata festivalidega. Olge hoitud ja terved! Faye Lychnou

3. aprill 2020 Tšehhis on 4000 haigestunut, õnneks surnute arv on väike. Inimesed tervenevad. Bystres ühtegi juhtumit pole olnud. Soovime teile vastupidavust ja palju tervist! Bystre linnapea Jan Neudert, Moravcova Michaela ja teised.

5. aprill 2020. Austrias on kõik koolid, ülikoolid, kultuuriasutused suletud 16. märtsist. Avatud on ainult toidupoed. Püsime kodus ja aias, jalutada ja sportida on lubatud ainult koos pere-liikmetega. Kõik annavad oma parima ja see töötab haigestunute hulka jälgides. Loodame, et pärast pühi avatakse vähemalt poed. Viimastel päevadel tuli käsk kanda maske kaupluses ja töökohas. Paljud teevad maskid ise, sest nagu igal pool, ei jagu neid kõikidele. Piirkonna haiglas on olukord normaalne. Kogu Austrias on 11700 nakatunut, mis on väga palju. Arvan, et ettevaat-sabinõud võeti kasutusele õigel ajal. Soovime teile kõike head, olge terved ja õnnelikud. Soojad kallistused ja virtuaalne musi! Brigitte Moser

5. aprill 2020. Saksamaa kultuurikülas Ströbeckis ei ole kinnitatud ühtegi Covid-19 juhtumit tänu distant-si hoidmisele. Kuni 20. aprillini on kõik kultuuriüritused ja peod keelatud. Väljas tohib jalutada kahekaupa, minna toidupoodi või arsti juurde. Olla ise ettevaatlik ja hoida teisi! Linnas on väga vaikne ja kõhe. Tervislik on istuda kodus ja vaadata filme, mis toovad naeratuse näole. Palju häid soove kõikidelt Ströbecki elanikelt! Udo Fraatz

5. aprill 2020 Paxosel ei ole endiselt teadaolevaid haigusjuhtumeid. Corful on 3 haiget ja 1 inimene suri. Tegelikult varjatakse õigeid numbreid ja kuulujutud on hirmsamad, kui faktid. Tiiburlaevad mandrile enam ei sõida. Parvlaevad liiguvad ainult kaupade veoks. Märtsi keskel hakkasid Paxosele saabuma välismaalased Itaaliast ja Inglis-

maalt lootuses leida pelgupaik viiruse eest. Selline isekas käitumine tekitas vaenulikkust saare elanike ja välismaalaste vahel, kuna see asetaskohalikud, eriti meditsiinitöötajad, laevameeskonnad, politsei. Hirm ja kahtlus võõraste vastu on midagi täiesti uut saarel. Põhjuseta või ID kaardita ringiliikujaid trahvitakse 150 euro suuruse trahviga. On tunne, et kevad on meilt ära varastatud. Keegi ei tea, millal paremaks läheb. Inimesed mure-sevad oma sissetulekute pärast. Enamus kreeklasi istub õhtul kell 6 televiisorite ees ja ootab teateid haigusjuhtumite kohta. Numbrid on madalad ja ekspandid lootusrikkad, et maikuus ollakse vabad. Eriti rõõmsaks see kedagi ei tee, kuna ümberkaudsetes riikides nii hästi ei lähe. Loodame, et kultuurikülades on selle õuduse lõpuks kõik alles. Võib-olla saame kokku Ströbeckis ja ehitame koos üles põlenud malemuuseumi*. Olge kõik hoitud ja terved! Faye Lychnou

*Malemuuseumis oli tulekahju 14. novembril 2019. Ekspositsioon suudeti suures osas päästa, aga hoone on kahjustatud. Fotod tulekahju kohta on üleval ka kultuurikülade FB lehel (Cultural Villages of Europe)

6. aprill 2020 Hollandis diagnoositi 1. haige 27. veebruaril. 2. haige oli Wijk aan ’zee elanik, kes sel hetkel viibis eemal. 1409 inimest on intensiivravil, 7100 haiglas ja 1867 surnud. Üle 80-aastastele ja nõrga tervisega inimestele soovitati mitte haiglasse pöörduda, püsida kodus. Mõned inimesed on hirmul, enamus inimesi järgib reegleid. Rand on tühi, tänavad on tühjad. Kauplused on avatud, aga külastajaid pole. Rongid, bussid, metroo on inimtühjad. Juuksurid ja hambarstid ei tohi töötada. Jalutame iga päev, mängime lauamänge, vaatame filme ja loeme. On palju inimesi, kes tahavad aidata abivajajaid. Tervitused kõikidele! Trudi Duin

8. aprill 2020 Prantsusmaale on pärast 6 kuud kestnud vihmamadu saabunud kevad ilusa ilmaga, aga kriisiolukord sunnib jääma koju. Haigusjuhtumeid Mellionnecis ja ümbruses ei ole. Ringi liikuda ei tohi, kõik projektid on peatatud. Positiivne on selles situatsioonis see, et inimesed tegelevad sellega, milleks neil kiirustades kunagi aega polnud: töötavad aias, koristavad, loevad, kirjutavad, joonistavad, mängivad või kuulavad muusikat, pil-distavad ja teevad naljakaid asju. Oma tegevusi jagatakse interneti kaudu ja raamatukogu-kohviku omanikud koguvad need kokku ning avaldavad nädalakirjana. Näiteks kirjutaski vanem daam, et käes on õige hetk enne kõikide surma avaldada armastust, kui keegi on tema vastu armastust tundnud. Üks perekond planeeris pikalt matkanädalat, nüüd telkisid nad kriisiolukorras nädal aega

oma aias. Nädalakiri on prantsuse keeles, aga kohaliku atmosfääri kohta annab hea ülevaate*. Võrreldes linnainimestega oleme õnnelikud, et elame maal. Kõikidele kõige paremat! Roland Le Bouedec

* Lisan siia nädalalehe aadressi: <https://fr.calameo.com/read/006173302bece528337dd>.

8. aprill 2020. Taani peaminister teatas, et pärast lihavõttepühi hakatakse aeglaselt taasavama asutusi, Covid 19 on languses ja tervishoiusüsteem tuleb toime. Piirid on endiselt kinni, endiselt tuleb püsida distant-sil. Kõik üritused on 1. septembrini edasi lükatud, korraga tohivad koguneda kuni 10 inimest ja ikka distant-si hoida. Keelatud ei ole sõita maamajja. Kohvikud, klubid, juuksurid jne on suletud. Õpetajad toimetavad interneti vahendusel. Õpilased on õnnetu-d, sest nad igatsevad oma sõpru ja neile näib, et aasta nende elust „uhutakse kraanikausist alla“. Tommerupis on väga vaikne. Kaupluses käies luurame ringi, et teistega mitte kokku saada. Mõni arvab, et silmsidegi võib nakkav olla. Loodan väga, et sügiseks oleme tagasi normaalse elu juures. Ühtegi nakatumisjuhtumit Tommerupis teadaolevalt ei ole. Kuuldavasti küll on meie naab-ruses üks haige ja kolleegi poeg on haige pealinnas. Aga me ei tea täpselt. Kuna ainult väga haiged testitakse, siis võivad inimesed põdeda ka kergemalt. Saadame Tommerupist lootust ja armastust kõikidele! Morten Garn’s & Birgitte

9. aprill 2020. Hispaanias kontrollib armee inimeste liikumist. Kahjuks on probleeme turistidega, kes tahavad reisida meie piirkonnas. Trahvid on 30000 eurot. Enamus inimesi ei taha uudiseid vaadata, sest need raportid on nii sünged. Kõik koolid, klubid jms on suletud. Õpilased distant-sõppel. Praegu on keelud kehtestatud 28. aprillini. Porrua kutsus kultuurikülasid üles osalema lihavõttepühade muusikalises virtuaalprojek-tis*. Tervist ja olge hoitud! Pilar Lledias Tames.

* Muusikaprojektist saab ülevaate FB lehelt (Cultural Villages of Europe). Erinevate maade muusikud esitasid 12. aprillil sama muusikapala: Beethoveni „Ood rõõmule“

11. aprill 2020. Faye vahendab Romina teateid Perginest. Püsime kodus. Külas on 4 haigestunut ja mõned haigestunud on vanadekodus. Koolid on suletud 5. märtsist, õpilased õpivad *online*. Kõik lapsed varustati arvutitega, kellel neid veel polnud. Kauplused on suletud välja arvatud toidupoed. Kahjuks ei saa kõik kodus püsimise vajadusest aru.

Olge terved!

Ülevaate e-kirjadest koostas Mari Karon

Eriolukorras lasteaed, kool ja vaba aja tegevused

Vabariigi Valitsus plaanib eriolukorras rakendada leevendavaid meetmeid ja on loonud väljumisstrateegia. Kui me korraldustest kinni peame, siis leevenevad piirangud ehk kiiremini.

Saarde valla lasteaiad on avatud ja valmidust lasteaiateenuse kättesaadavuseks pole eriolukorras peatatud, siiski palume lapsevanematel võimalusel hoida oma lapsi kodus. Kui see aga ei ole võimalik, siis lasteaeda tohib viia ainult ilma igasuguste haigustunnusteta last ning enne lapse lasteaeda viimist, palun võtke ühendust lasteaia juhiga. Tema annab teile täpse info, kuidas eriolukorras last lasteaias üle anda. Vanemad, kelle lapsed lasteaias ei käi, on avalduse alusel vabastatud osalustasu maksimisest.

On arutatud võimalust, et alates 15.maist saab õppetöö jätkuda ka osaliselt haridusasutustes – seda nimetatakse üleminekuajaks. Selles osas tuleb jälgida õppeasutustest tulevat infot, sest kõiki lapsi korraga kooli ei kutsuta. Saarde valla koolid jätkavad distant-sõppel – kontaktõppes osalevatest õpilastest annab kool asjaosalistele teada. Maksimaalne õpilaste arv ruumis on kümme ja eelkõige avatakse kooli uk-sed lõpetajatele ja distant-sõppe järel tuge vajavatele õpilastele. Põhikooli lõpuksameid ei toimu. Juhul kui olukord riigis on piisavalt normaliseerunud tehakse gümnaasiumi lõpetamiseks kaks eksamit: eesti keel ja matemaatika. Tasemetööd ja ekskursioonid on tühistatud. Koolilõpetajad käesoleval õppeaasta lõpus tavapäras-t lõpuaktust ei saa, lõputunnistused antakse kätte eriolukorra korraldustest lahtuvalt erilisel moel.

Kõik suured sündmused on praeguses olukorras keelatud. Suure tõenäosusega võimaldatakse sündmuste toimumine teatud tingimustel esimesel juhul värskes õhus ja alles siis ruumides – kino ja kontserdid meie kultuuriasutustes jäävad ilmselt kaugemasse tule-

vikku. Sporditegevus vabas õhus ja reegleid jälgides on õnneks juba praegu igauhele kättesaadav.

Huvitegevus toimub distant-silt või ei toimu üldse – see on korraldatud tegevuse läbiviija poolt. Huviharidus Kilingi-Nõmme Muusikakoolis ja selle Surju õppekohas jätkub distant-silt ja kui selles osas tuleb muutuseid, annab kool sellest teada.

Kilingi-Nõmme avatud noortekeskus Vabaajakeskuses on suletud, noorsootöötajatega on kodulehel leitavate kontaktide kaudu või sotsiaalmeedia vahendusel võimalik ühenduses olla.

Noortevolikogu algatusgrupp hoiab positiivset meelt ja avaldab arvamust, et olukord on täiesti talutav ning positiivse mõttelaadi hoidmise jaoks tuleb iga päev minna õue. Palusin neil pandeemiast tingitud olukorra üle mõtiskleda ja vallaelanikega selle üle mõtteid vahetada, minu jõudis selline mõttekäik: „Riiklik eriolukord kindlasti mõjutab Eesti inimeste igapäevaelu ning uue elukorraldusega harjumine on võtnud aega. Kohanemine distant-sõppega oli alguses väga keeruline, keegi ei osanud mahuga arvestada ja tahes tahtmata leidsid õpilased end olukorras, kus õppimist oli väga palju. Täna-seks on distant-sõppe harjumuspäraseks saanud ning kindlasti leiame ka edaspidi positiivseid külgi e-õppe juures. Suur kontakt lähedastega on pigem positiivne, sest perega saab koos rohkem aega veedetud kui varem.“

Reeglid ja piirangud on kõigile – ka noortele, sest ka nemand nakatu-vad ning võivad haigust väga raskelt põdeda – nagu kõik. Parem karta kui kahetseda. Hoidke vahet! (Info põhineb 22. aprilli tead-miste juures. Palun arvestada, et see võib artikli lugemise ajaks olla juba osaliselt vananenud.)

Head tervist soovides, humanitaarnõunik Annika Viibus

KÜSITLUS

Hea Tihemetsa saunas käija!

Tihemetsa saunas on uus küttek-eris ning leevendamaks küttek-erise koormust ja tulenevalt eriala spetsialistide soovist-est on plaan viia sauna lahtiolek kahele päevale nädalas. Saun hakkab avatud olema reedeti ja laupäeviti 17.00–21.00. Millisel päeval sooviksid kasutada sauna naised ja millisel mehed? Tee oma valik tehes rist eelistatud saunapäeva lahtrisse.

	REEDEL	LAUPÄEVAL
NAISED		
MEHED		

Palume vastused viia Tihemetsa COOP kaupluses olevasse postkasti. Vastuseid oodatakse 10. maini 2020 kella 20.00ni Ootame küsitlusest rohket osavõttu! Tänan sind!

Kilingi-Nõmme Gümnaasium

Kool kolis koju

Seoses eriolukorraga riigis oleme 16. märtsist distantsõppel ehk kool kolis koju.

Me kõik – õpilased, vanemad, õpetajad – oleme täiesti uues ja ainulaadse olukorras. Tegevused on tulnud ümber mõtestada, tööplaanid muuta ning kevadkuudeks kavandatud sündmused edasi lükata või ära jätta.

Selleks, et teismoodi õpekorraldusest võtta maksimum, on vaja mõista praegust olukorda võimalusena. See on olukord, mis nõuab harjumist ning paindlikkust ja praegu on kõige olulisemateks märksõnadeks:

- aja planeerimine,
- vastutuse võtmine,
- enda plaanide ja tegevuste juhtimine,
- enda tegevuse kontrollimine.

Nii nagu lapsevanemad, nii ka õpetajad astusid välja harjumuspärasest töökorraldusest. Uus olukord nõudis seda, et päeva pealt tuli õpetajatel ümber korraldada oma töö. Tähtsaks said erinevad netikeskkonnad, tagasiside, tähtajad, töö planeerimine kodukontoris.

Õpetajad on toonud välja distantsõppe erilise juures uudsuse ja põnevuse, vajaduse kiirelt kohaneda, teismoodi suhtlemise, tiheda koostöö kolleegidega oma koolis ja väljaspool. Rõhutati ka, et lastega on muutunud suhted lähedasemaks, klassid hoiavad rohkem kokku. Tuntakse igatsust oma õpilaste järele, soovi neid silmast-silma näha. Kõik õpetajad on välja toonud õpilaste kodude suure abi ja toetuse, tiheda suhtlemise vanematega. Suur aitäh!

Koostöös vallaga saavad soovijad sooja koolilõuna, kool on andnud õpilastele kodudesse arvuteid. Kooli kodulehel ja läbi sotsiaalmeedia on jagatud soovitusi ja nõuandeid õppimise korraldamiseks nii õpilastele kui vanematele.

Õpetajatele toimub igapäevane tihe infovahetus olukorra kaardistamiseks ja tekkinud kitsaskohtadele ja probleemidele lahenduste leidmiseks. Koostöös kooli tugispetsialistidega ja omavalitsuse lastekaitsepspecialistidega leitakse võimalustest lähtuvalt iga õpilase jaoks sobivaimad lahendused.

Haridusministeerium suhtleb kooliga sageli, soovib saada infot õpilaste õppetöös osalemise ja tekkinud probleemide

lahendamise kohta.

Tänaseks on teada, et põhikooli lõpetajad sellel aastal lõpueksameid ei tee ja gümnaasiumi lõpetajad teevad matemaatika ja eesti keele riigieksami.

Sellel aastal on kevad teistmoodi, me kõik oleme praegu sunnitud kõrvale astuma sisse tallatud radadelt. Samas tekib ka mõtteid, kuidas kogu seda kogemust edaspidigi tavaliselt ära kasutada.

Olgem hoiatud ja terved!

Kokkuvõtte õpilaste ja vanemate tagasisideküsitlustest.

1. ja 2. distantsnädala lõpus viis kool läbi küsitlused õpilastele ja vanematele

Eesmärk oli mõõta toimetulekut tööde mahuga, koduste tööde raskusastet ja koolipoolset tajutud toetust.

1.–5. klasside õpilaste tagasisidest selgus, et keskmine õppimise aeg kodus on 3 tundi. Suurem osa õpilastest järgivad oma päevakava ja esitavad ülesanded tähtaegselt. Valdav enamus õpilasi hindavad õpetajate toetust väga heaks ning saavad väga hästi ka iseseisvalt hakkama.

6.–7. klasside õpilaste tagasisidest ilmnes, et keskmine õppimise aeg kodus on 4,1 tundi. Pisut üle poole õpilastest töötavad päevakava alusel. Valdav enamus õpilasi hindavad õpetajate toetust heaks ja väga heaks ning saavad suuresti iseseisvalt hakkama.

8.–9. klasside õpilaste tagasisidest tuli välja, et keskmine õppimise aeg kodus on 5,0 tundi. Väga suur hulk õpilasi saavad iseseisvalt hakkama ning tajuvad õpetajate suurt toetust, kuid ligi pooled ei tegele õppimisega päevakava alusel.

10.–12. klasside õpilaste tagasisidest saame teada, et keskmine õppimise aeg kodus on 4,0 tundi. Väga suur hulk õpilasi saavad iseseisvalt hakkama ning tajuvad õpetajate suurt toetust. Vaid ligi kolmandik õpilasi tegeleb õppimisega päevakava alusel.

Vanemad hindasid info liikumist kooli ja kodu vahel heaks ja väga heaks. Tööde tegemiste ajad sobivad, kooli ja õpetaja poolset toetust kodudele ja õpilasele tajutakse hea ja väga heana.

Kairi Kaldoja
Õppealajuhataja
Pille Kadak
Psühholoog

Vastuvõtt 1. klassi 2020/2021. õppeaastaks

Alates 18. maist alustame õpilaste registreerimist 1. klassidesse.

Kooli vastuvõtmiseks esitab lapsevanem digitaalselt allkirjastatud taotluse (info <https://www.kilingi.edu.ee/>)

e-postile yld@kng.edu.ee

Taotlusi võetakse vastu 18.–30. maini

2020. a elektroonsena või tööpäeviti

kell 8-12 kooli kantseleis.

Nõutavad dokumendid:

- taotlus,
- õpilase sünnitõend,
- vanema isikut tõendav dokument (kantseleis taotluse koostamisel),

- koolivalmiduskaart (kui lasteaed ei saada elektroonsena),
- õpilaspileti avaldus (õpilaspileti soovi korral).

Tervisekaardi ja õpilaspileti pildi palume tuua kooli kantseleisse augustikuu jooksul.

Info telefonilt 449 2264 või yld@kng.edu.ee

Koolikohustuslik on laps, kes saab 1. oktoobriks 7-aastaseks.

Vastuvõtt 10. klassi 2020/2021. õppeaastaks

toimub 22. juuni ja 25.–26. juunini 2020 kell 10 - 13

Gümnaasium pakub:

- õpilastele tasuta **õpilaskodu**
- **õppida valikainetena:** psühholoogia, etiketiõpetus, meediaõpetus, ehituse alused, projektijuhtimine, arhitektuuri ajalugu, riigikaitse, joonestamine, karjääriõpetus, uued tehnoloogiad ja multi-meediumid, majandusõpetus.

Sisekaitseakadeemiaga koostöös: sisekaitseõpe (pääste-, politsei- ja piirivalvekursused).

Ettevalmistus kõrgkooliks: võimalus tasuta osaleda Tartu Ülikooli Teaduskooli, Tallinna Tehnikaülikooli Tehnoloogiakooli ja Tallinna Ülikooli Õpilaskadeemia kursustel ning koguda kõrgkooli EAP-d.

10. klassi vastuvõtt toimub "Õpilaste kooli vastuvõtmise tingimused ja kord Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis" alusel.

* Õpilase vastuvõtul 10. klassi viiakse läbi sobivuse hindamiseks **vestlus** ja arvestatakse põhikooli lõputunnistuse keskmist hinnet.

* Kui 10. klassi astuda soovivate isikute arv on suurem kui õpilaskohtade arv koolis, siis võetakse õpilased vastu pingerea alusel, mis koostatakse põhikooli lõputunnistuse keskmiste hinnete põhjal.

* Nõutavad dokumendid:

- põhikooli lõputunnistus ja hinneteleht;
- põhikooli 9. klassi klassitunnistus või väljavõtte e-õpistüsteemist;
- avaldus (saab täita kohapeal);
- sünnitunnistus;
- tervisekaart;
- õpilaskodu avaldus (soovi korral);
- õpilaspileti avaldus (soovi korral);
- õpilaspileti pilt (õpilaspileti soovi korral).

Kilingi-Nõmme Gümnaasium sõlmis koostöölepingu Sisekaitseakadeemiaga

Sisekaitseakadeemia ja Kilingi-Nõmme Gümnaasium on sõlminud koostöölepingu sisekaitseõppe korraldamiseks ja läbiviimiseks uuel õppeaastal valikainena gümnaasistidele.

Sisekaitseakadeemia poolt välja töötatud õppekava raames saavad gümnaasistid omandada siseturvalisuse valdkonna

esmasid kutsealaseid kompetentse pääste ja esmaabi, politsei ja piirivalve ning miksunduse ja tolli üldkursuste raames. Teoreetiliste kursuste järgnevad praktilised õppelaagrid. Edukalt kursused läbinud ootab Sisekaitseakadeemia õppima enda erialadele ning sisekaitseõppe valikaine läbinutel on sisseastumiseelised.

RAHVUSVAHELINE
TAIMETERVISE AASTA
2020

Ühinenud Rahvaste Organisatsioon on kuulutanud 2020. aasta rahvusvaheliseks taimetervise aastaks, et tõsta avalikkuse teadlikkust taimetervisest ja selle olulisusest. Terved taimed on kogu elu, ökosüsteemi toimimise ja toiduga kindlustatuse alus.

Maaeluministeerium, Põllumajandusamet ja Põllumajandusuringute Keskus on välja kuulutanud **RIIGISISESE FOTOKONKURSI LASTELE JA NOORTELE, MIS ON PÜHENDATUD RAHVUSVAHELISELE TAIMETERVISE AASTALE.**

Konkurss kestab: 1. aprillist kuni 1. septembrini 2020 ning on suunatud kuni 17aastastele (k.a) lastele ja noortele.

Konkursi eesmärk: innustada pöörama tähelepanu enda ümber olevale elusloodusele – nii taimedele ja nende viljadele kui ka putukatele ja taimehaigustele ning nende põhjustatud kahjustustele taimedel.

Konkursi teemad:

* **Ilus ja terve taim** – Oodatud on fotod ilusatest ja tervetest taimedest erinevates kasvukeskkondades, nagu

näiteks põllul, metsas, aias või toas.

* **Oi, mis taimega on juhtunud?** – Oodatud on fotod kahjustunud või haigetest taimedest.

* **Putukad taimedel** – Oodatud on fotod taimedel askeldavatest putukatest.

Hindamine:

Hindamine toimub kolmes vanuserühmas.

Vanuserühmad:

1. kuni 7-aastased osalejad;
2. 8–12-aastased osalejad;
3. 13–17-aastased osalejad.

Igas vanuserühmas valitakse välja parimad fotod, mille autorid pälvivad auhinna. Hinnatakse tööde leidlikkust, terviklikkust (foto koos pealkirja ja kirjeldusega) ja kunstilisust.

Parimatest töödest koostatakse fotonäitus, mida saab näha Eestimaa erinevates paikades.

Iga vanuserühma parim autor ja iga teema parim foto saab auhinnaks meenekomplekti Maaeluministeeriumilt.

Täiendav informatsioon:

Maaeluministeeriumi taimetervise aasta veebilehelt: www.agri.ee/et/taimetervise-aasta-fotokonkurss

Surju Põhikool

Vastuvõtt Surju Põhikooli 1. klassi 2020/2021. õppeaastaks

Dokumentide vastuvõtt 1. klassi toimub 25.-29. maini 2020. a elektroonsena e-postile heidi.kodasma@surju.ee Avalduse vorm on kooli kodulehel www.surju.edu.ee

Tervisekaardi ja õpilaspileti pildi palume tuua kooli augustikuu jooksul. Info telefonil 502 3790.

Koolikohustuslik on laps, kes saab 1. oktoobriks 7-aastaseks.

Kilingi-Nõmme Muusikakool

Pilliõpe distantstilt

Kilingi-Nõmme Muusikakoolis jätkuvad pilliõpetus ja teooriatunnid ka praeguses eriolukorras, milles süüdi koroonaviirus, mis meid koju lukustanud. Õpetajad ja lapsed pidid oma kodudes leidma kiiresti uued võimalused ja lahendused õpingute jätkamiseks, kasutades selleks tehnilisi vahendeid. Sõltuvalt võimalusele ja oskusele kasutatakse arvutit, telefoni ja tahvelarvutit ning erinevaid video- ja heliprogramme. Palusin oma kogemustest rääkida klaveriõpetajal Helina Tammel ja akordioni õpetajal Önnela Teearul ning nende õpilastel Hele-Mari Jalastol ja Elisabeth Virkusel. Lapsevanema poolset perspektiivi jagab Elisabethi ema Liis Virkus.

Kuidas klaveri/akordionitund arvuti vahendusel kulgeb?

Õp. Helina: Klaveritund distantsoppena kulgeb suurepäraselt. Algul tekkis palju küsimusi, katsetatud sai eri meetodeid – helifailide salvestused, salvestatud videod. Parimaks tunni läbiviimise viisiks osutus veebitund Google Duos, kus on nii õpilase kui ka õpetaja vahetu kontakt ja võimalus suhelda, analüüsida mängitavaid lugusid.

Õp. Önnela: Akordionitunnid arvutis toimivad väga hästi. Kasutame selleks Google Duo't. Otsetund on hea sellepärast, et saan kohe õpilast parandada, vajadusel mingit lõiku ette mängida ja juhendada.

Vahva on see, et väiksematel lastel on emmed tunnis kogu aeg kõrval. Siinkohal tänusõnad kõikidele minu lapsevanematele olulise koduse toetuse eest!

Hele-Mari: Arvan, et läheb hästi. Tund erineb tavalisest muusikakooli tunnist, on huvitavam.

Elisabeth: Väga hästi, mulle meeldib, et me saame näost-näku suhelda, et me ei pea üksteisele sõnumeid saatma. Kui me peaksime sõnumeid saatma, oleksin ma akordionitunni asemel pigem arvutitunnis. Akordionitund algab nii, et meie helistame õpetajale või õpetaja helistab meile Google Duo abiga ning õpetaja saab kohe ette öelda, mida peab tegema.

Liis Virkus: Akordionitund kulgeb arvuti vahendusel hästi. Mina teen oma tööd ja silmanurgast näen, kuidas lapsel ja õpetajal kõik sujub. Esimesel nädalal, kui oli sisseelamise aeg, siis palus õpetaja Önnela, et filmiksime ja saadaksime talle videod. Minu ja lapse jaoks oli see veidi stressi tekitav, sest see tundus natuke nagu testi või eksamina. Lapsevanemana on oluliselt lihtsam, kui laps saab õpetajaga reaajas tunnis olla – õpetajal on õpetaja roll, lapsevanemal toetaja roll. Olen küll ise lõpetanud muusikakoolis akordioni eriala, aga mul puudub ettevalmistus akordioni õpetamiseks.

Millised on raskused tunniga arvuti vahendusel?

Hele-Mari Jalasto

Elisabeth Virkus.
Fotod: erakogu

Õp. Helina: Helikvaliteet muidugi pole kõige parem, dünaamika ehk siis muusikaline väljendusviis ja ilusa kõla taotlemine pole kerge, seda oleks oluliselt lihtsam saavutada õpilasega otsekontaktis olles, omas klassis ja paremal klaveril.

Õp. Önnela: Raskused jäid esimesse nädalasse, kui oli vaja kõik need digi-vidinad tööle saada, katsetada erinevaid digivõimalusi tundide tegemiseks ja sisse seada „koduklass“ koos pilli ja suure noodi hunnikuga. Nendele õpilastele, kes muidu koolis harjutavad, on koju antud kooli pillid. Praegu on puhas rõõm!

Hele-Mari: Kui õpetaja tahab midagi ette mängida, siis videos ei ole nii hästi aru saada, mida ta mängib. Õpetajaga kokku mängida on raskem.

Elisabeth: Raskused on sellised, et vahepeal meil pilt hakib. Kõige halvem on muidugi see, et mõnes kohas läheb mul sassi.

Liis Virkus: Raskusi tegelikult ei ole. Õpetaja on olnud hästi paindlik sobiva tunniaja leidmisega. Tänu sellele on lapsel võimalus vahepeal ka hinge tõmmata ja lihtsalt omi mängida. See annab tunnis võimaluse keskenduda, olenemata sellest, et väike õde ja kodukontoris töötavad vanemad toimetavad ümber.

Mis sulle praeguses eriolukorras meeldib?

Õp. Helina: Rõõmu valmistab see, kui kogu pere on koos ja aitavad kaasa, et kõik paremini toimiks. Olgu ta väike või suur, kes varem pole klaveritundides osalenud saavad ka osa pil-

limängu õppimisel.

Kilingi-Nõmme Muusikakooli 35. aastapäeva ettevalmistamisel (mis kahjuks ei toimu praeguse eriolukorra tõttu) said hoo sisse Sünnipäeva laulu esitused. Kodukontserdil mängisid Hele-Mari ja ta ema ansambel neljal käel ja ka väike õde Hebe-Triin esitas väikse katkendi antud loost. Usun, et nii mõnigi lasteaiaaegne laps, kelle vanem õde või vend kodus pilli harjutab, saab endale sisse pillimängu pisiku ja tuleb muusikakooli õppima.

Õp. Önnela: Praeguses eriolukorras on lastel oluliselt rohkem aega kodus tegeleda pillimänguga, kodus tunnis tunneb õpilane ennast väga mugavalt, kuskile ei ole kiiret. Olen ise saanud palju tegeleda nootide korrastamisega, nii

mõnigi aastaid oma aega oodanud kirjatöö on tehtud.

Hele-Mari: Tore on see, et ei pea tundi minemiseks kodust välja minema.

Elisabeth: Mulle meeldib see, et kuna ma õpetajaga koos ei ole, siis oleme leidnud teise lahenduse, et ma õpetajat ikka näen. Ma ei pea kodust välja minema, et akordionit õppida. Kui kooliasjad saavad kella 12-ks õpitud, siis saan vahepeal õues mängida ja alles siis akordionitundi minna.

Liis Virkus: Alguses, kui pillitundide toimumine tehnilise poole tõttu kindel polnud, olin murelik, sest paus pillimängus on taandareng. Kuna hetkel näen tunde pealt, siis on võimalus jälgida, kuidas laps tänu õpetajale igas tunnis areneb.

Küllil Kelu

Muusikakooli direktor

Võõrliigid aias? Hoia neid aias!

Võõrliigid on Eestis need liigid, kes ilma inimese abita siia ei jõuaks. Invasiivseteks võõrliikideks nimetatakse neid, kes inimese tahtsi või tahtmatult siia sattumise järel hakkavad looduses vohama ja probleeme põhjustama. Invasiivsetest võõrliikidest on koostatud nimekirjad ja neid meil kasvatada ei tohi, ka mitte oma aias.

Eesti siseriiklikusse keelatud liikide nimekirja on kantud 13 taimeliiki, Euroopa Liidu omas on neid 36. Keelatud liikidest tuntuimad on kindlasti karuputke võõrliigid, pargitatrad, Kanada kuldvits, verev lemmmalts ja Ameerika kevadvõhk. Kõikide keelatud liikidega saab tutvuda Keskkonnaameti kodulehel.

Keelatud võõrliikide tõrje kohustus lasub maaomanikul. Seetõttu tuleb igal maaomanikul ja rohenäpül endal olla ise tähelepanelik ja informeeritud.

Riik on võtnud enda kanda karuputke võõrliikide ja vähemal määral ka vereva lemmmaltsa tõrje. Uusi võõrliike tuleb igal aastal meile juurde ja riigi vahendid nendega tegelemiseks on piiratud.

Aiapidaja meelepea:

- mõtle hoolega, mida oma aeda tood ja istutad! Eriti salakavalad on veeliigid, kuna neid ei ole võimalik veekogudest täielikult eemaldada. Ära too oma aeda keelatud võõrliike;
- tõrju keelatud võõrliigid oma aiast ise ja ära vii neid aiast välja, muidu võid neid hoopiski levitada;
- igasuguste võõrliikide loodusesse laskmine ja viimine on rangelt keelatud, sest ohustab meie oma loodust. Mis kasvab Sinu aias, hoia oma aias;
- mis vohab hästi Sinu peenras

Verev lemmmalts

Kanada kuldvits

ja lämmatab teisi liike, on suur nuhtlus ka väljaspool aeda. Selliste võõrliikide levikut tuleb erilise hoolega piirata;

- ÄRA VII AIAPRÜGI LOODUSESSE! Ka aiaprügi

on prügi. Komposti see oma aias või käitu vastavalt kohaliku omavalitsuse juhiste ja võimalustele;

- kui vajad võõrliigi tõrjeks nõu või soovid invasiivse võõrliigi kasvukohast

teatada, kirjuta info@keskkonnaamet.ee.

Eesti loodus on meie ühine rikkus. Aita seda hoida, ära lase võõrliikidel seda rikkuda.

Eike Vunk

liigikaitse peaspetsialist
Keskkonnaamet

Saarde läbi ajaloo prisma

220

1959

Aprilli algul olid Kilingi-Nõmmes võistlused klassikalises maadluses Georg Lurichi auhindadele, osavõtjaid oli 40.

5. aprillil toimus Tihe metsas EPA ja TMT vaheline sõpruskohtumine poksis ja tõstmises. Kilingi-Nõmme Keskkooli sportlane Ain Koovit, võisteldes väljaspool võistlust, tõstis 250 kg.

19. aprillil peeti Kilingi-Nõmmes surnuaia all uue järve ääres Abja rajooni kevadine motokross. Kilingi-Nõmmest võistlesid 125 cm³ masinatel, millel all harilikud kummid, Erik Kaasik ja Kalju Rieman. 350 cm³ võitis Endel Untera. Võistluse ladusa läbiviimise eest seisis Kilingi-Nõmme moto-filiaali organisator Jaan

Tobi, metsamajandi direktor Heino Teder, Henno Kiiver kooperatiivist ja Jaan Kipasto MTJ-st.

Aprillis toimus Abja rajooni kultuurimajas klubide näiteringide ülevaatus. Kilingi-Nõmme kultuurimaja näitering saavutas esikoha A. Fredro 3-vaatuselise näidendiga „Daamid ja husaarid“. Aukirja palvisid Hilja Rannala, Hugo Lumiste ja August Riivits.

Kilingi-Nõmme Metsamajand alustas metsaistutamise oskuste tõstmiseks 2-päevaseid seminare. Praktiline töö tehti Laiksaare ja Massi metskonnas.

Kilingi-Nõmme uut koolimaja ehitas Viljandi Ehitusvalitsus, abiks 20 keskkooli õpilast. Töö venis, põhjuseks kehva varustus – kasutada oli 2 käsikaru, hobune vankriga kivide

KALDA teelt ära pööranud KINGU tee algus, kus istub mees. KINGU talu tee viib välja KALMISTU tee. Tagant paistab KALDA tee ääres SAARDE kirik

veoks, segukaste veeti tuletoorje 2-rattalise kaarikuga. Müürseppadel oli puudus vesiloodidest, vett toodi hommikuti „Karl Marxi“ kolhoosist tsisterniga, kuna puurkaevul puudus sobiv pump. Puhast vuuki oli raske laduda, sest silikaatkivid olid mitmekordsetest

ümberladumistest ümaraks kulunud.

Aprillis asus Kilingi-Nõmme linna Täitevkomitee esimehena tööle Leonhard Ormisson ja sekretärina Linda Vallap.

Jätkub
Olev Paukson

SPORT

Saarde valla rahvaspordisari “Lähme koos 2020” aprillis

Ootamatu viirusepuhang on muutnud põhjalikult elukorraldust. Korrigeerida tuleb ka Saarde valla 13-etapilist rahvaspordisarja. Aprillikuistest sündmustest on määramata ajaks edasi lükatud discgol-

fisarja 2. etapp. Kahe spordihoone matkale on välja pakkuda alternatiiv. Nimelt toimub matk meie noorte orienteerumisringi juhendamise Vinkeli paigaldatud 23 kontrollpunktiga Kilingi-Nõmme MOBO

rajal. Etapil osalemiseks lae nutitelefoni vastav äpp, otsi nimetatud rada ja leia aprillikuu jooksul vähemalt pooled kontrollpunktid. Kuu lõpuks kirjuta e-kiri spordihoone@sksaarde.ee, millise nime all registree-

rusid ja missugused kontrollpunktid läbisid.

Toivo Tallo
juhataja
Kilingi-Nõmme
Spordikeskus

orienteerumine Kilingi-Nõmme MOBO rajal

tulge kõik APRILLI KUU JOOKSUL

hommikust õhtuni või õhtust hommikuni

Leia vähemalt 12 kontrollpunkti saada tulemus spordihoone@sksaarde.ee

ära unusta reeglit 2+2

Kahe spordihoone matkale on välja pakkuda alternatiiv. Nimelt toimub matk meie noorte orienteerumisringi juhendamise Vinkeli paigaldatud 23 kontrollpunktiga Kilingi-Nõmme MOBO rajal. Etapil osalemiseks lae nutitelefoni vastav äpp, otsi nimetatud rada ja leia aprilli kuu jooksul vähemalt pooled kontrollpunktid. Kuu lõpuks kirjuta e-kiri spordihoone@sksaarde.ee millise nime all registreerisid ja missugused kontrollpunktid läbisid.

Tervise Arengu Instituut, Pärnumaa Arengufond, A2K SPORT, VISU sport, SAARDE VALLA

Matkalistel rattahooldus A2K rattapoes -25% mai lõpuni.

Kristus on surnuist üles tõusnud!

Paastuaeg on selleks korraks läbi saanud ning rõõm Kristuse ülestõusmisest inimsüdan täitmas. Seekordsed pühad olid koroonaviiruse tõttu erilised, kirikud avatult suletud ning inimeste kogunemised piiratud. Aga ülestõusmispuhadele eelnenud kannatusajale, andis viirus ja tema kiire levik sisulise tähenduse. Ehk annab sellistes oludes elamine võimaluse, kas või sunni näol, hetkeks seisatada ning anda enesele vastuseid küsimustele: kuidas kaitsta end ja oma lähedasi nähtamatu ja nakkusohutiku vaenlase eest? Mis siis kui vaenlaseks ei ole mitte nakkav viirus, vaid surm ise või midagi veel hullemat? Mis on elus oluline ja mis mitte ning kuidas edasi?

Viirus, tema levik ja nakkusohutikkus näitab selgesti, et oleme inimestena haavatavad ja mis peamine, meie ole kõikvõimsad. Ühise

jõupingutuse ja koostöö tulemusena suudame palju, aga vajame tuge ja toetust ka sellelt, kes nähtamatu. Nimelt Jeesuselt endalt. Mitte usuhullusest aga fanatismist ajendatuna ei kantud ülestõusmispuhadel kätel ja lennukitel imet tegevaid ikoone läbi paljude linnade maailmas. Sest Jumalal on tervendav vägi. Liiga lihtne või isegi enesehävituslik on elada maailmas, kus arvestame vaid sellega, mida saab käega katsuda või näha.

Soovin Sulle, hea lugeja, Nähtamatu Jumala ligiolu ja kaitset! Olge hoitud! Ta on tõesti Üles tõusnud!

Eriolukorras tingituna on jätkuvalt Saarde kirik avatud palveks igal õhtul kella kuuest.

Arvet Ollino
Saarde koguduse
preester

Pärnumaa Arenduskeskuse osalusel toimunud üle-Eestilise kriisiabi kaardistuse käigus ilmnis, et Pärnu maakonnas on väga palju väiketootjaid, kes muu hulgas varustavad oma tootmisega eriolukorras seisunud turismi- ja toitlustussektorit ning kes nüüd piirangute tõttu ei saa oma kaupa tavapärasel moel müüa.

Alates märtsi lõpust alustati Pärnu maakonna toidu-, joogi- ja muude lõpptarbijale suunatud pakumiste koostamist veebivärvase https://parnumaa.ee/eelistame-parnumaist/ sooviga kutsuda kõiki pärnumaalasi üles eelistama kohalikku tootangut, et aidata Pärnu maakonna ettevõtjatel kriisiajal ellu jääda.

EELISTA PÄRNUMAIST!

parnumaa.ee

leiad üle 60 kontaktivaba pakumise Pärnumaa väiketootjatelt.

Paljudel ka kojuveo võimalus!

Tarbides pärnumaist aitad Pärnumaa tootjatel kriisiajal ellu jääda!

OSTAME KASVAVAT VÕSA
HAKKEPUIDUKS. TEESERVAD,
KRAAVIPEALSED, PÖLLU-JA
METSAAALAD.

SAARDE JA MULGI VALLAS.

INFO TEL: 5345 8630 Tauri Õigus

MAAPINNA ETTEVALMISTUS
METSASTAMISEKS
KETASADRAGA.

Tel. 5645 1927
info@meiletop.ee
www.meiletop.ee

Saa kultuurist osa ka koduseinte vahel

Eriolukord mõjutab meie kultuurielu tohutult. Kultuuriministeerium on kogunud ja kogub ka edasi kodulehele võimalusi, kuidas saab koduseinte vahel osa kultuurist.

Veebilehe kaudu saab ette võtte virtuaalse tuuri paljudes kunstimuseumides ja vaadata erinevaid kunstikollektsioone ning külastada galeriisid, Kunstihoone näitusi digiidi juhtimisel või tutvuda kaasaegse kunstiga Telliskivi Loomelinnaku Välialeriis.

Leheküljelt leiab mitmeid kontserte ning teatrietendusi, mille nimekiri täieneb iga päevaga.

Loetelu pakutavatest võimalustest asub www.kul.ee/kul-turkodus.

Toredat avastamist!

Loe ja kuula kõikjal tasuta

e-raamatukogud

- ELLU**
eestikeelsed e-raamatud
ellu.keskraamatukogu.ee
- OverDrive**
võrkeelsed e-raamatud, audioraamatud
keskraamatukogu.overdrive.com
- RBdigital**
võrkeelsed e-ajakirjad
tallinn.rbdigitalglobal.com

Tallinna Keskraamatukogu www.keskraamatukogu.ee

Raamatute laenutamine Saarde vallas alates 1. aprillist

Kontaktivabalt saab laenutada vaid eelnevalt tellitud või broneeritud raamatuid.

Tellimissoovid esitada:

- telefoni teel
- e-posti teel
- raamatukogu facebooki
- URRAM kaudu

	kontakt	telefon	e-post	lisainfo
Kilingi nõmme raamatukogu	E-R 10-18 L 10-14	449 2255	kilingi-nomme@pkr.ee	Iga kuu viimasel reedel suletud
Surju raamatukogu	T 9-15 K, N, R 9-17	446 0825	surju@pkr.ee	Iga kuu viimasel reedel suletud
Tali raamatukogu	T, N 10-17 K 10-13.30	449 1624 5196 9643	tali@pkr.ee	Iga kuu viimasel neljapäeval suletud
Tihemetsa raamatukogu	E, T, R 10-16.30 K 10-13, N 12-18	449 1991	kilingi-nomme@pkr.ee	Iga kuu viimasel reedel suletud

Kulu põletamine on keelatud, lõket tee ohutult!

Mida soojemaks lähivad ilmad, seda rohkem tahame veeta aega väljas aiatöid tehes või grillides. Tihtilugu aga ei mõtle me sellele, et õues tule tegemine võib päädida hoopis suurema kahjuga kui kasuga.

Päästjate jaoks on mai-kuu see aeg, kui sagenevad põlengud metsas ja maastikul ning kulupõlengud muutuvad pea igapäevaseks. Kui kevad on väga kuiv, toob see kaasa palju ohtlikke olukordi, kus põlema võivad minna eluhoonedki. Esimestel kulupõlengutel tuleb päästjatel käia kohe esimeste päikesekiirtega. Loomulikult on nädalavahetus koos sooja ja päikeselise ilmaga mõistlik veeta õues koduseid aiatöid tehes või grillides. Küll aga palume inimestel olla väga ettevaatlikud lõkete tegemisel, sest kuiv pinnas ja tugev tuul võivad kaasa tuua tuleõnnetuse.

Kulupõlengud saavad enamasti alguse inimesest. Nii saamegi rääkida tahtlikust süütamisest, hoolest käitumisest, teadmatusest. Pole harvad juhud, kus kulupõleng algab maha visatud suitsukonist, tikust või põllule visatud klaaspuudelist.

Kulupõletamine ja süütamine on keelatud, ohtlik ja karistatav tegevus. Kulupõlengutes on hukkunud inimesi ning tules hävinud kodusid. Lisaks tule leviku ohule metsa või hoonetele, hukkuvad madalas heinas elutsevad pisikesed loomad

ja pesitsemist alustanud linnud.

Reeglid lõkke tegemisel:

- lõkkekoht peab olema hoonetest ohutus kauguses, sest sädemed võivad tuulega lennata hoone peale;
- alla meetrise läbimõduga lõkke peab olema hoonest vähemalt 8 m kaugusel;
- lõkke läbimõduga üle 1 m peab olema hoonest

15 m kaugusel;

- lõkkekohta ümbrus tuleb puhastada kuivanud taimedest, okstest ning muust põlevast materjalist;
- lõkke tuleb piirata kivide või pinnasevalliga;
- lõket tohib teha vaid siis, kui tuule kiirus on alla 5,4 m/s (nõrk tuul);
- koduaia lõkkes tohib põletada vaid puhast (immutamata) puitu ning pappi ja paberit;

- lõket tuleb valvata ja hoia selle läheduses kustutusvahendid, näiteks ämber veega, 6 kg tulekustuti;
- lõkkel tuleb inimese valvsa pilgu all lasta täielikult ära põleda või tuleb see kustutada veega.

Neid lihtsaid ohutusreegleid järgides on võimalik ära hoida suurte kahjudega põlenguid ning säästa elusid ja loodust.

Kodus grillimisel on oluline jälgida, et tagatud oleksid esmased tuleohutusnõuded, sest suure tuulega lendu minev säde võib osutuda moel või teisel saatuslikuks.

Meelespea grillimisel:

- Aseta grill tasasele pinnasele, et vältida selle ümberminemist.
- Sööga grill asetada hoonest vähemalt 2 meetri kaugusele.
- Lahtise tulega grill asetada

hoonest vähemalt 5 meetri kaugusele.

- Jälgi grilli regulaarselt ning hoia läheduses esmased kustutusvahendid, näiteks ämber veega, aiavoolik või tulekustuti.

Tuleohutut suve!

Maris Moorits

Lääne päästeskuse kommunikatsioonijuht

PÄÄSTEAMET

GRILLIMINE JA LÕKKE TEGEMINE

Lahtise tule kasutamisel tuleb olla äärmiselt ettevaatlik. Ka grillimine võib põhjustada kodus tulekahju, mistõttu on oluline järgida ohutusreegleid.

- Rödu ja terrass on hoone osa. Ära grilli seal.
- Grill paiguta hoonest eemale tasasele pinnale.
- Lase grillil pärast kasutamist täielikult jahtuda. Kuum grill on tuleohtlik.

Tahkel kütusel töötav grillseade grillisööga

- Sööga grilli kasuta hoonest vähemalt 2m kaugusel.

Tahkel kütusel töötav grillseade küttepuudega

- Lahtise leegiga (puud) grilli kasuta hoonest vähemalt 5m kaugusel.

Küttegaasil töötav grillseade

- Välitingimustes kasutamiseks mõeldud grillseadet tuleb kasutada väljaspool siseruume.
- Koha valikul juhindu kasutusjuhendist.

LÕKKE TEGEMINE METSAS

- Metsas tohib lõket teha vaid selleks ette valmistatud ning tähistatud kohtades.
- Lõkke tegemisel tasub kindlasti eelistada kattega lõkkekohti, sest soojal ja kuival suvepäeval on tuli metsas väga kiire levima.
- Suure tuleohuga ajal on keelatud metsas lõkke tegemine, grillseadme kasutamine ja suitsetamine. Keeld kehtib ka RMK lõkkeplatsidel.

Lõkke läbimõduga alla 1 m

- Puhasta lõkkekohta ümbrus vähemalt 0,5 m raadiuses.
- Piira kivide või pinnasevalliga.
- Tuule kiirus alla 5,4 m/s (nõrk tuul).
- Jälgi, et sädemed ei langeks hoonetele.
- Ära jäta lõket järelevalveta.
- Lase täielikult ära põleda või kustuta veega.

kodutuleohutuks.ee

TULEOHUTUSALASTE KÜSIMUSTE korral helista päästeala infotelefonile 1524 • LEIA MEID: facebook.com/paasteamet • TULEKAHJU korral helista 112

ÜLDEHITUS
REMONT JA VIIMISTLUS
HOONETE SURVEPESU
POTTSEPATÖÖD

Siiber OÜ

+372 5615 6680
siiberehitus@gmail.com

Müüa kuivad
ahju- ja katlapuud.
Kaminapuud ja klotsid
40 l võrkkotis.
Puitbrikett.
Telefon 5120 411
Peeter Orobko

 Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid hinnaga
kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega
või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

OÜ ESTEST PR ostab
METSA- JA PÕLLUMAAD
Tel 504 5215, 514 5215

Puurkaevumeistrid OÜ
Puurkaevud, veesüsteemid,
biopuhastid, septikud, mahutid
info@puurkaevumeistrid.ee
502 1279, 526 9604

PÄRNU MATUSEMAJA –
KREMATORIUM
Hoolime, toetame, austame

Nüüd avatud peiemaja,
telli peielaud meilt.

Paide mnt 2a • Pärnu • Tel 442 2200
www.parnukrematoorium.ee

Uued vallakodanikud

DELIISE LUSTI	12.03.2020
ema Liisi Taniel, isa Aivar Lusti	
KARL MÄGI	02.04.2020
ema Eret Mägi, isa Toomas Mägi	
RIKO LEMMIK	04.04.2020
ema Kaia Karu, isa Andro Lemmik	
SANDER KASK	14.04.2020
ema Reena Lootus, isa Aivo Kask	
DOMINIC TOOTS	17.04.2020
ema Meelika Kuningas, isa Deigo Toots	

KÜTTEPUUDE MÜÜK

Kuiv ja toores lehtpuu pikkusega 25-75 cm.
Kuivade puude tellimine sügiseks.
Järelmaksuvõimalus.
Info tel. 5669 6987 Janek

 PUR SYSTEM

KIIRE JA LIHTNE LAHENDUS

PurSystem OÜ
pakub kiiret ja korrektset PUR vahu soojustuse paigaldust kogu Eestis

Võta julgelt ühendust!
+372 5981 5148
info@pursystem.ee
www.pursystem.ee

Vundamentide, soklite, seinte ja katusealuste soojustamiseks

 Puurvesi
PUURKAEVUD

www.puurvesi.ee

- Puurkaevude ja maasoojus-puuraugude puurimine, projekteerimine ning hooldus.
- Vee- ja kanalisatsioonitorustiku rajamine, reoveemahutite, septikute, biopuhastite, süvaveepumpade ja veefiltrite paigaldus ning hooldus.

+372 5569 4310; taavi@puurvesi.ee

KES TEEB KAEVU?

- puurkaevude puurimine ja puhastamine
- maasoojuskaevude puurimine
- süvaveepumpade ja septikute paigaldus
- vee- ja kanalisatsioonitööd

Teostame töid ka koostöös hajaasustuse programmiga

 BALTI PUURKAEV OÜ
www.baltipuurkaev.ee
tel. 521 7415 504 2999

Õnnitleme!

LEON TOPKIN	94
LEHTA MITT	91
EVI RAIG	90
ERNA RAADIK	90
SALME PIKK	89
LEIDA SUTT	87
IRMA JAAKSON	87
JUTA MATSI	87
ALMA-ARMILDE MÄNDLA	87
ENDEL PIIROJA	87
HELLE ATS	87
EVALD MASSA	86
ELVI TOMINGA	85
MARIA SONG	84
NIINA LEBEDEVA	83
OLEV SEPP	83
AINO HALLOP	82
JÜRI ASPEL	82
MARE LIIT	82
LAINÉ LENSMENT	81
HELME JÕGI	81
TÕNIS KAPSTA	81
ELVI PIIRI	80
HELLE PAAL	80
ATS PIKKUR	75
TEA RUUL	70
LIIA MEISTER	70

Vallaelanikud, kes ei soovi oma sünnipäeva avaldamist ajalehes, peaksid sellest teatama e-posti aadressile mari.treial@saarde.ee, info@saarde.ee või telefonidel 449 0138, 449 0135 hiljemalt eelneva kuu 15. kuupäevaks.

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

 HINDPERE OPTIKA

11. mai alates 10.00
KILINGI-NÕMME KLUBIS
Etteregistreerimine
telefonil 5323 2454

Silmade kontroll 15€, prilliootjale TASUTA!

Mälestame lahkunuid

TIINA SÄÄSK
06.01.1951 – 23.02.2020

RAISSA TÕIGAST
06.03.1936 – 21.03.2020

ELVI ADAMSON
26.03.1936 – 25.03.2020

HELJU TEEARU
19.09.1944 – 25.03.2020

ROMAN SEERMAN
31.07.1931 – 31.03.2020

SENTA SIBRITS
13.11.1925 – 01.04.2020

ELLI NÄREP
21.01.1937 – 10.04.2020